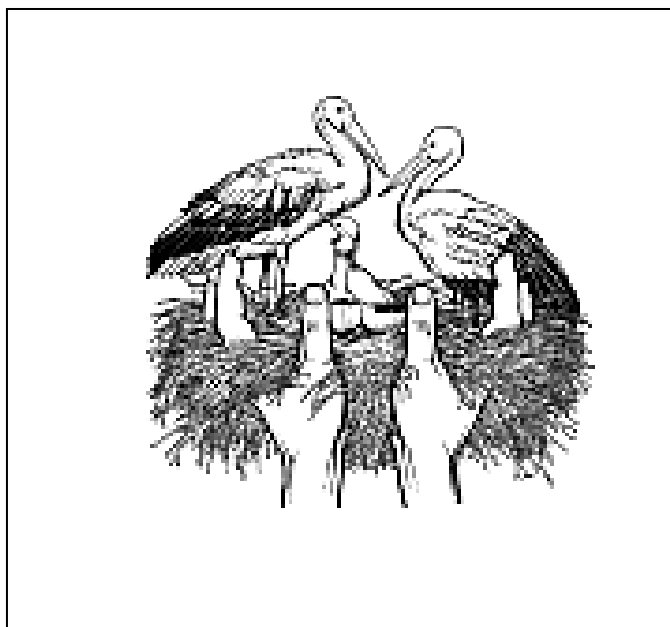

KISKUNHALASI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
GÓLYAFÉSZEK ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalom

KISKUNHALASI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM.....	1
Törvényi háttér	4
Küldetésnyilatkozatunk	4
Óvodánk sajátos arculata	5
<i>Személyi feltételek:.....</i>	<i>5</i>
<i>Óvodánk dolgozóinak személyisége.....</i>	<i>5</i>
<i>Tárgyi feltételek: .....</i>	<i>7</i>
Gyermekképünk.....	8
Óvodaképünk.....	9
Óvodai nevelésünk célja.....	10
Óvodai nevelésünk feladatai.....	11
<i>Egészséges életmód kialakítása .....</i>	<i>11</i>
<i>Érzelmi és erkölcsi nevelés és közösségi nevelés .....</i>	<i>12</i>
<i>Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....</i>	<i>14</i>
<i>Óvodai keresztyén nevelésünk tartalma és feladatai .....</i>	<i>15</i>
<i>Intézmény nevelési-oktatási munkájára vonatkozó saját elvárás rendszere – intézményi önértékelés .....</i>	<i>18</i>
Óvodai nevelésünk rendszere	19
<i>A gyermeki tevékenységek alapelvei az óvodai nevelésünkben. ....</i>	<i>20</i>
<i>Tevékenységszervezés.....</i>	<i>21</i>
Játék	21
Munka jellegű tevékenység	22
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	23
Anyanyelvi nevelés.....	26
Verselés, mesélés.....	27
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	29
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	31
Mozgás.....	33
A külső világ tevékeny megismerése	35
Speciális feladataink.....	38
<i>A sajátos nevelési igényű gyermek.....</i>	<i>38</i>

<i>A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek.....</i>	<i>44</i>
<i>A tehetséges gyermek.....</i>	<i>44</i>
<i>Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek .....</i>	<i>45</i>
Az óvoda gyermekvédelmi feladatai:.....	45
Óvodánk kapcsolatai.....	49
<i>Az óvoda és a család .....</i>	<i>49</i>
<i>Az óvoda és az egyházi intézmények .....</i>	<i>51</i>
<i>Az óvoda és az iskola .....</i>	<i>51</i>
<i>Az óvoda és a bölcsőde, valamint a testvéróvodák.....</i>	<i>52</i>
<i>Az óvoda és közművelődési intézmények.....</i>	<i>52</i>
<i>Kapcsolatok az egészségügy rendszerével .....</i>	<i>52</i>
A helyi óvodai nevelési program ellenőrzési és értékelési rendszere.....	53
A K. R. K. Gólyafészek Óvoda dokumentációi.....	54
Legitimációs záradék	57

Törvényi háttér

Pedagógiai programunk törvényi háttere:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012 EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 326/2013 kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről
- 1995. évi I. törvény, a Magyarországi Református Egyház köznevelési törvénye
- a református óvodai nevelés keretprogramja
- 2/2005. (III. 1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védeleméről és gyámügyi igazgatásról
- A K. R. K. Gólyafészek Óvoda Alapító Okirata

Küldetésnyilatkozatunk

„Engedjétek hozzám a gyermekeket, ne akadályozzátok őket, hisz ilyeneké az Isten országa.”
/ Márk. 10,14 /

A Szentírásból tudjuk, hogy a gyermek jutalom, Isten ajándéka. A jövőnk ott rejlik a gyermekeinkben. A Szentírásból azt is tudjuk, hogy a legfontosabb a SZERETET. A szeretet egymás és Isten iránt. Szeretni csak az tud igazán, aki maga is szeretetet kap, aki szeretetteljes, nyugodt, békés, harmonikus légkörben él és növekszik

Óvodai nevelésünk célja a gyermekek harmonikus, sokoldalú fejlődésének elősegítése. A nevelésünk családias, derűs légkörben folyik, figyelembe veszi a gyermekek személyiségjegyeit, életkori és egyéni sajátosságait. További célunk még az iskolai munkához szükséges fejlettség elérése és olyan szociálisan kultúrált, a társadalmi normáknak megfelelő gyermekek nevelése, akikben elvetjük az Istenbe vetett hit magját, és ezt ápolgatjuk, nevelgetjük, védjük az óvoda biztonságát nyújtó fészében. Folytatjuk a család szeretetteljes nevelőmunkáját, amelyet azonban teljesen új módon kiegészítünk, és tovább fejlesztünk. Óvodánkban biztosítjuk a nyitottságot, az óvoda életébe való betekinthetőséget. Pl. nyílt napok, nyílt hetek, ünnepélyek, közös kirándulások, programok, stb. Az óvodánk nevelési feladatai az egészséges életmód alakítása, az érzelmi nevelés és szocializáció, az értelmi fejlesztés és nevelés és a lelki nevelés komplexen épül be az óvodai életünk mindennapjaiba. Különböző, változatos tevékenységeken keresztül /kötött és kötetlen/, de legfőképpen a játékon keresztül igyekszünk a gyermekek ismereteit gyarapítani, a meglévőket kibővíteni, tökéletesíteni. A gyermekek tudásvágyára és kíváncsiságára építve igyekszünk biztosítani a gyermekek fejlődéséhez szükséges feltételeket.

Alapvető feladatunk a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése

Óvodánk általános alapértékei a keresztyén szellemiség, a gyermekközpontúság, játék kiemelt szerepe, nevelés központúság, családokkal való szoros együttműködés, életkori sajátosságokhoz való igazodás, differenciált fejlesztés. Kiemelt nevelési feladataink közé tartozik, hogy a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítése; keresztyén erkölcsi, etikai normákat beépítsük személyiségükbe; nyitottá tegyük őket a hitre; az életkori sajátosságaikhoz alkalmazkodva megfelelő vallási ismereteket átadjuk.

Óvodánk sajátos arculata

(óvodai koncepciónk)

Óvodánk neve: Kiskunhalasi Református Kollégium Gólyafészek Óvoda
Óvodánk címe: 6400 Kiskunhalas Ősök tere 2.
Telefonszám/fax: 77/422-300
E-mail címe: info@golyafeszekovoda.hu
Fenntartója: Kiskunhalasi Református Egyházközség
6400 Kiskunhalas Hősök tere 2.
Telefonszáma: 77/421-123
Gazdasági Hivatal: Kiskunhalasi Református Kollégium
6400 Kiskunhalas, Kossuth u. 14.

Alapította: A Kiskunhalasi Református Egyházközség 1992. szeptember 01-jén (Alapító Okirat), hogy Kiskunhalas keresztyén lakosságának igénye szerint folytassa a családok nevelő munkáját.

Az óvoda vezetője:
Vasné Horváth Olga

Tagintézmény neve: Kiskunhalasi Református Kollégium Gólyafészek Óvoda Gy. Szabó Béla
Tagóvodája
Címe: 6131, Szank, Béke u. 27.
Telefonszám: 77/495-107
Tagintézményvezető: Varga Ferencné

Személyi feltételek:

- Személyi feltételeink a törvényben meghatározottak szerint megfelelő
- A gazdasági feladatokat a gazdasági hivatal látja el.

Az óvoda pedagógusai rendszeresen részt vesznek szakirányú továbbképzéseken, konferenciákon. Célul tűztük ki, hogy óvodapedagógusaink minél sokoldalúbb képzésben részesüljenek. Helyi adottságainkból kifolyólag szükségesnek tartjuk, és elképzeléseink között szerepel fejlesztőpedagógus és logopédiai szakember „kiképzését”. Emellett szeretnénk, ha óvónőink (lehetőség szerint) szereznének katechéta vagy valláspedagógusi végzettséget.

Egyéb végzettségek között megjelenik a: tanító, gyógypedagógus tanár-logopédus.

Óvodapedagógusaink közül hatan szakvizsgát tettek, 2 vezetői szakon, egy óvónő fejlesztőpedagógus, kettő gyógytestnevelésből, egy pedig gyermek, - ifjúság, és családvédelem szakterületen.

Óvodánk dolgozóinak személyisége

Olyan emberek, akit Isten hívott erre a szolgálatra, ezért tudatában kell lenniük annak, hogy eszközök Isten kezében. A keresztyén óvoda felnőtt közösségének hitelessé kell formálódnia – a Szentlélek Isten segítségével -, amit a gyermek megérez, és ezáltal megtapasztalja Jézus Krisztus szeretetét.

E szolgálatot csak olyan személy végezheti, aki:

- hitét gyakorló, hívő ember
- ismeri a Bibliát és tanítva tanul
- munkájához Istentől kéri bölcsességét: „...az imádságban állhatatosak legyetek, vigyázva abban hálaadással...” (Kol. 4,2)
- szereti a gyermekeket: „...ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és valóságosan...” (1János 3,18)
- bíz a gyermekben, hisz annak fejleszthetőségében, ugyanakkor realista és tud örülni az apró lépésekben megtett útnak
- teljes lényével motivál, példa a gyermek számára
- minden gyermekben felismeri az erősséget és a szunnyadó lehetőségeket
- hagyja próbálkozni a gyermeket, türelmesen kivárja az eredményt, bátorítja és ösztönzi az újrakezdésre: „...mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg...” (1Thessz. 5,21)
- a hibákat bizalomelőleggel az eredmény oldaláról közelíti meg, és segíti azok kijavítását
- aki sohasem felejt el Pál sorait: „ Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja „ (1Kor.3,7)
- A Lélek gyümölcsei jellemezzék viselkedésüket: szeretet, türelem, hűség, jóság, öröm, békesség, szívesség, szelídség, önmegtartóztatás (Galata 5,22)

Milyen ember legyen?

Elvárando, általános személyiségjegyei

- szeretet, megértés, kezdeményezőkézség, szuggesztív erő, nyíltság
- szociális lény legyen, megfelelő szaktudással és közlőképességgel
- empátia, optimizmus, tolerancia, humorérzék, rugalmasság jellemezze
- megfelelő önismerettel, hivatásszeretettel, mintaértékű viselkedéssel rendelkezzen
- munkáját pontosság, rendszeresség, kiszámíthatóság jellemezze

Elvárando, speciális képességei

- kommunikációs képesség (verbális és metakommunikációs), kapcsolatteremtő és – alakító képesség
- megosztott figyelem
- szervezőképesség
- pedagógiai tapintat, képzelet
- igényesség, önképzés

Gyermekekkel való kapcsolata

- egész személyiségével nevel
- szigorú szeretetet és irgalmasságot együttesen gyakorolja
- bölcsességgel formál, irányít, következetes, igazságos
- megbízható, tisztelettudó, családszerető
- kulturált, ápolat, mértéktartó megjelenéssel rendelkezik

Munkatársaival való kapcsolata

- nyílt, őszinte, szerény
- mindenki szakmai tekintélyét őrzi, emeli
- a kölcsönös segítségnyújtásra és békességre törekszik
- konfliktusok esetén megértő, annak megoldását megbeszéléssel elősegíti

Óvodánkkal való kapcsolata

- gondos gazda hűségével szolgál
- munkatársi közösség kialakítására törekszik, annak aktív tagja
- ismeri óvodánk történetét
- megtartja és megtartatja óvodánk szabályait, előírásait

A szülőkkel, családokkal való kapcsolata

- keresztyén értékrenden alapuló kapcsolatra törekszik
- magatartása őszinte, de nem tolakodó

Református Egyházunkkal, Egyházközségünkkel való kapcsolata

- hitben élő, áldozatkész tagja
- a rendszeres istentiszteleti és gyülekezeti alkalmak hűséges látogatója
- más felekezet tagjaként tiszteletben tartja Egyházunk tanításait és szokásait
- ha más felekezet/gyülekezet tagja, az előre megbeszélte református istentiszteleti és gyülekezeti programok résztvevője
- hazaszeretettel, nemzeti elkötelezettséggel, nemzeti hagyományaink ápolásával elől jár

Saját felekezetének

- hitben élő, áldozatkész tagja
- a gyülekezete alkalmainak rendszeres és hűséges látogatója
- a különböző felekezetű dolgozók közötti kapcsolatot kölcsönös megbecsülés, bizalom és tolerancia jellemezze

Tárgyi feltételek:

Intézményünk a város központjában helyezkedik el. A régi egyházi ingatlant a fenntartó a várossal történt egyeztetés alapján kapta vissza. Az épület korszerűsítésére és felújításra szorult, melyet a fenntartó egyház hat éves működés után tudott elvégezni. Így sikerült kialakítanunk a tornatermet illetve zsbongót.

Óvodánk udvara a hozzáépítéssel sem csökkent, mivel a területen volt egy egyházi ingatlan, mely lebontásra került, és udvarként az óvodához lett csatolva. 2010. nyarától bővülési lehetőséget kaptunk a szomszéd telek megvásárlásával. A bővülés lehetőségét mihamarabb szeretnénk kihasználni, mind az udvar, mind az épület tekintetében.

Anyagi forrásaink alapja az állami költségvetéstől igényelt támogatás, ezt kiegészíti az Egyházkerület.

A csoportszobák mérete, berendezése a gyermekek méreteihez, igényeihez igazodik.

- Az óvoda rendelkezik megfelelő számú és méretű asztallal, székekkel, evőeszközökkel, ágyakkal.
- Az óvoda helységei: csoportszobák (6), ebédlő (1), öltöző (6 gyermek, 1 felnőtt), mosdó (6 gyermek, 1 felnőtt), iroda, raktár (2), melegítőkonyha, tornaterem, és aula.
- Az óvoda rendelkezik a legszükségesebb megfelelő mennyiségű és minőségű játékeszközökkel, az óvodai tanuláshoz szükséges eszközökkel,
- Gyermek- és szakkönyvekkel,
- Sport- és udvari játékeszközökkel.

Eszköztárunk a gondozási és a nevelő, fejlesztő munka elvégzéséhez adottak, szolgálja a gyermekek kényelmét, biztonságát, megfelel változó testméretüknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Gyermekeink fejlődését igyekszünk eszközeink megvásárlásával is elősegíteni. A mindennapokon használt eszközöket igyekszünk pótolni és a speciális nevelési területeken használandó eszközökkel kiegészíteni. (logopédia, fejlesztő pedagógiai munka, sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, gyógytestnevelés)

Eszköztárunk az esztétika és az egészség védelem szempontjait tükrözi.

Tagintézményünk feltételei

Foglalkoztató szobáink barátságosak és jól felszereltek. Berendezési tárgyaink, a berendezés módja igazodik helyi programunkhoz, a kötelező eszközjegyzékhez.

A nevelés színtere a csoportokban (4) az aktuális témának megfelelően vannak berendezve.

Két mosdóhelyiségünk van, öltözőink a folyosókon vannak elhelyezve.

Tágas és jól felszerelt tornatermünk a gyermekek kedvenc tartózkodási helye, ahol sokféle mozgásfejlesztő eszköz és kellék segíti a szervezett nagymozgást.

2008-ban Európai Uniós pályázaton óvodánk felújítása, korszerűsítése megtörtént. Akadály mentesített szép külső és belső környezet fogadja az ide érkezőket. A csoportszobák jól felszereltek, új bútorokkal, megfelelő mennyiségű és minőségű szakmai eszközökkel. A világítás korszerűsítését 2007-ben végeztette el az Önkormányzat. 2010-ben energiaracionalizálási pályázaton a nyílászárók cseréje megtörtént, külső hőszigeteléssel és fűtés korszerűsítéssel.

Nagy, füves udvarunk kellemes színtere a szabadterei mozgásnak és játéknak. Számos mozgásfejlesztő játék, és játszóházak teszik vonzóvá.

Arra törekszünk, hogy a szabad területen a gyerekek szabadon játszhassanak. Minél több természetes anyagból készült, mozgásfejlesztő eszköz álljon a gyermek rendelkezésére.

Az udvaron ne legyen olyan, ami a gyermekek egészségét, és biztonságát veszélyeztetné. Legyen homokozásra, nyáron pancsolásra is lehetőség. Legyen a csoport szobaihoz hasonló tevékenységre lehetőség. (babaház, babakonyha)

Az udvar a játék igényeinek megfelelően biztosítja a levegőn tartózkodás ideje alatt az ideális játék és mozgás lehetőségét.

Gyermekképünk

"Engedjétek hozzám a gyermekeket, ne akadályozzátok őket, hisz ilyeneké az Isten országa."
/ Márk. 10,14 /

Tudjuk a szentírásból, hogy a gyermek jutalom, Isten ajándéka. Gyermekeinknek szüksége van a fészek melegére, biztonságot nyújtó, családi légkörére. Mindezek feltétele a fenntartás nélküli szeretet. A lelki nevelés és az óvodai nevelés is ebben a szeretetben kell, hogy történjék. Figyelembe kell vennünk, hogy a gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, ezek alapján a gyermek személyiségét, egyéni sajátosságait, öröklött diszpozícióit, fejlődési ütemének jellemzőit. A gyermek óvodai interperszonális kapcsolataiban során fejlődik, alakul a szűkebb és tágabb környezetében lévő felnőttekkel való kapcsolata. Óvodai nevelésünk célja, hogy minden gyermek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek.

Napjaink változó világában általában elsikkadnak az olyan tulajdonságok, mint: a szeretet, egymás és Isten iránt, a tisztelet, a megbecsülés, a békesség, a bizalom, a megértés. Gyermekeinknek szüksége van egy kis szigetre, ahol béke és nyugalom honol, ahol nincs rohanás, erőszak, idegeskedés. Ennek a szigetnek a családnak kellene lennie, de egyre több a egyszülős, vagy mozaik családból érkező gyermek. Éppen ezért a mi óvodánkban igyekszünk egy ilyen kis szigetet kialakítani, ahol Isten békéje uralkodik. Az együtt töltött idő, a közös élmények lehetővé teszik, hogy együtt éljük meg Isten szeretetét.

A gyermek legfőbb életkori sajátossága, hogy leutánozza a közvetlen vele foglalkozó felnőttet. Így az óvónő és munkatársai példamutatása - személyes varázsa, meggyőződése, hite - mérvadó a gyermek személyiségének fejlődésében.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink tudjanak:

- feltétel nélkül szeretni,
- másokért is élni,
- cselekedni, amikor mások közömbösek,
- kreatívnak lenni,
- nyitottnak maradni akkor is, ha mások „becsukódnak”,
- különbséget tenni jó és rossz, helyes és helytelen között.

Szeretnénk, ha gyermekeink örülni tudó, társaik és a felnőttek felé tiszteletet és toleranciát mutató és az iskolai tanulásra érett gyerekekké váljanak. Szeretnénk, ha kiegyensúlyozottak, kezdeményezők, kreatívak lennének és az óvodában megszerzett ismereteik, tapasztalataik, élményeik meghatározóak lennének további életükben.

Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig

Óvodai életünk demokratikus, mely pozitív hatással van nevelő munkánkra.

Óvodánk gyermekközpontú, minden helyzetben a gyermekek érdekeit tartjuk elsődlegesen mérvadónak. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete biztosítja gyermekeink fejlődésének és nevelésének optimális/ legmegfelelőbb feltételeit. Tisztában vagyunk a gyermekek testi, szellemi, lelki szükségleteivel és minden erőnkkel arra törekszünk, hogy a gyermekek jól érezzék magukat az óvodában, és mindenki megkapja a lehetőséget a személyiségének, fejlettségi szintjének megfelelő fejlődéséhez, valamint a hátrányok kiegyenlítéséhez. Tekintettel sajátos nevelési igényű gyermekeink életkori sajátosságainak részleges, vagy teljeskörű módosulására, valamint képességeik részleges vagy teljes kiesésére, fejletlenségére, eltérő ütemű fejleszhetőségére, biztosítjuk számukra a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását.. Minden gyermeket külön személyiségként kezelünk, nagy hangsúlyt fektetünk a differenciált fejlesztésre és törekszünk a gyermekek harmonikus személyiségfejlődése érdekében a lehetőségek széles skáláját felkínálni. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a játékba integrált tanulásra. Célunk, hogy kiaknázzuk a játékban rejlő lehetőségeket és ezáltal bővítsük a gyermekek ismereteit az őket körül vevő világról. Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Nevelésünkben alkalmazkodunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a Református Óvodai Nevelés keretprogramjában, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakhoz, és sajátos módon kiegészítjük azt. Óvodai nevelésünk ötvözi az iskolára való felkészítést és a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, mindezt a keresztyén nevelés keretében.

Mindennapos munkánk egyik legnagyobb és legjobb bázisa a megfelelő szülői háttér.

Gyermekeink a város különböző rétegeiből kerülnek hozzánk (értelmiségi, kétkézi munkás, munkanélküli). Törekszünk arra, hogy a hozzánk járó gyermekek minden segítséget megkapjanak esetleges hátrányaik leküzdéséhez.

Gyermekeink egyharmada olyan családból kerül hozzánk, ahol a szülők is aktívan gyakorolják vallásukat. A többiek szimpatizálnak és elfogadják nevelési módszereinket és céljainkat, és az ezzel járó feladatokat, elvárásokat. A keresztyén szellemű nevelés alapján nemcsak a vallásos szülők gyermekeinek szeretnénk biztosítani a nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus óvodai életet.

Óvodai nevelő munkánk a családdal együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. Így készítjük fel őket az iskolára, és egész életükre megpróbáljuk megalapozni hitüket és lelkeségüket. Biztosítjuk ennek alapvető feltételét, a szeretetteljes légkört. Tudjuk, hogy mindennek magva a szeretet, az öröm és a béke, amelyet átszö a reménység és a reménykedés, a bizalom és a biztonság, az együttérzés, a segítőkészség és a hála.

„És a magvető mégis vetett. És ez a mégis az evangéliumi nevelés kulcsszava.”
(Dr. Gyökössi Endre)

Együttműködésünk formái változatosak, a személyes kapcsolattól a többszemélyes rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda illetve a család teremt meg.

Tagintézményünkben:

A gyermekek eltérő szocio - kulturális környezetből kerülnek az óvodai közösségbe. Az óvoda nevelőinek a feltételrendszer alapos ismeretére, elemzésére van szüksége, hogy a reális célokat, feladatokat fogalmazzanak meg, melyek segítik az eredményes pedagógiai munkát.

Óvodánkba járó gyerekek szülei munkahelyből, vállalkozásból, gazdálkodásból élők, munkanélküliek, álláskeresőket illetve a cigány kisebbséghez tartozók. A családok többsége saját kertes házban él.

Családok helyzetére jellemző információ:

- Egyik, vagy mindkét szülő munkanélküli
- Egy szülő családban él
- Kevés esetben dolgozik mindkét szülő
- Sok a gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma

Munkánkat befolyásoló tényezők:

- Alkalmi jövedelemből élők száma magas
- A külterületről bejárók száma magas
- Számolnunk kell a cigánygyerekek felzárkóztatásával
- A kiemelkedő jó képességű gyerekek képességeiknek megfelelő tevékenység biztosítása
- Sajátos Nevelési Igényű gyerekek ellátása
- Különbségek következtében szükséges differenciált bánásmód

A családon kívüli kapcsolattartás formái és módszerei alkalmazkodnak feladatainkhoz és szükségleteinkhez. Kialakításában és fenntartásában óvodánk a kezdeményező a jobb működtetés elérése érdekében.

Óvodai nevelésünk célja

A gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, biztosítva a sokféle, változatos tevékenységeket;

a nevelés családi, derűs légkörben folyik, figyelembe véve a gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságait;

szociálisan kulturált, a társadalmi normáknak megfelelő gyermekeket nevelni, akiben elvetjük az Istenbe vetett hit magját, és ezt a magot ápoljuk, nevelgetjük az óvoda biztonságát nyújtó fészében;

folytatjuk a család szeretetteljes nevelőmunkáját, emellett teljesen új módon kiegészítjük és fejlesztjük azt. Az együtt elért eredményeink alapozzák meg az iskolai nevelést. Óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik, miáltal náluk is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

Óvodai nevelésünk feladatai

Alapvető feladatunknak tekintjük a gyermekek fejlődésének biztosítását:

- egészséges életmód alakítását
- érzelmi és erkölcsi nevelés és közösség nevelés biztosítását,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását,
- és mindezt a keresztyén nevelés többletében értelmezve.

Egészséges életmód kialakítása

A feladat megoldásánál hitvallásunk szerint abból indulunk ki, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire.

Őrző szeretete biztosít arról, hogy minden ránk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető

Feladat

Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése/biztosítása, a fizikai állapot védelme, edzése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése óvodai nevelésünkben kiemelt jelentőséggel bír.

Természetesen nem csak edzeni kell, hanem meg kell tanítani a gyerekeknek a test ápolását, gondozását is egészségük védelmében.

Feladataink megvalósítása érdekében különféle prevenciót végeztetünk a gyerekekkel: lábstatikai, tartásgyakorlatok.

Az egészséges személyiségfejlődéshez hozzátartozik a gyerekek gondozása, egyéni testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, az egészséges életmód, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, és egészségmegőrzés szokásainak kialakítása, valamint a környezettudatos magatartás megalapozása.

Fontosnak tartjuk a gyermekek lelki egészségének megőrzését. Törekedünk arra, hogy az ehhez szükséges módszerekkel megismertessük (megnyugtató- megnyugtató; elcsendesedé; feszültségoldó technikák; izmok-izületek nyújtása) mindennapjaik részévé tegyük.

Feltételrendszer

Biztosítjuk a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges az életkori sajátosságainak megfelelő egészséges és biztonságos környezetet és eszközrendszert. Fontosnak tartjuk, hogy ebben a mai mozgásszegény világban, a gyermekek mozgásigényét maximálisan kielégítsük (mindennapos testnevelés, testi nevelés, udvari játék).

Egészséges életmód iskolai munkához szükséges fejlettségi szint:

önkiszolgálását teljes biztonsággal végzi

- táplálkozás:
  - étkezés közben kulturáltan viselkedik, helyesen használja az evőeszközöket, önállóan terít
- testápolás:
  - önállóan mosakszik, törölközik, figyelmeztetés nélkül mos kezet, a körömkefét megfelelően használja
  - használja a wc-t, és vigyáz annak tisztaságára
  - a tisztálkodási eszközöket a helyére teszi
  - a tisztálkodási eszközöket a helyére teszi
  - helyesen mos fogat, a fogápoló felszerelését tisztán tartja
  - önállóan fésülködik
  - a zsebkendőt figyelmeztetés nélkül használja, orrát helyesen fújja
  - ügyel saját személyi és környezete rendjére és tisztaságára
- öltözködés
  - ruhája ujját fel- és lehajtja, gombolja, kapcsolja
  - önállóan, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik
  - holmijait rendben tartja, ruháit hajtogatja, cipőfűzőjét önállóan megkötöti
  - az időjáráshoz igazodva választja meg ruházatát
  - a sarat eltávolítja cipőjéről lábtörlő segítségével

Érzelmi és erkölcsi nevelés és közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek alapvető sajátossága: magatartásának érzelmi motiváltsága. Elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, állandó értékrend, derűs szeretetteljes légkör vegye körül.

Feladat:

Mindezért szükséges, hogy már az óvodába lépés pillanatában pozitív hatások ériék a gyermeket (beszoktatás rendszere, család és óvoda kapcsolata), és megalapozódják egy jó, szeretetteljes az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvoda alkalmazottai közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvoda feladata, hogy egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának kialakulását.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményekre alapuló kapcsolattartás. Ehhez szükség van arra, hogy fejlesszük a gyermek erkölcsi tulajdonságait: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, szokás- és normarendszer megalapozása, különös tekintettel a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekekkel való kapcsolatára, annak elfogadására, megértésére nevelve a gyermeket, hogy az emberek különböznek egymástól. Az a célunk, hogy cselekvésünk – az óvoda valamennyi alkalmazottja - normáiban

„Krisztus törvényeit” ismerjük fel, amelynek Őrá való tekintettel önként, szívesen engedelmeskedünk. Így lesz az iránta és embertársaink iránt való szeretetünk a „törvény betöltése”, így érvényesül a kettős szeretet parancsa. Pedagógia programunk alapvető célja az, hogy a cselekvés normáit úgy elfogadtassuk, hogy azok a gyermekek saját meggyőződésévé váljanak, interiorizálódjanak.

Feltételrendszer

Ennek két feltétele van:

a.) a gyermek alapos ismerete: programunk arra a meggyőződésre épít, hogy a gyermek egy gondosan kialakított környezetben érdekelt a saját fejlődésében. Garancia erre nyitottsága, érdeklődése, aktivitása. A gyermek ismeretében egyéni célokat kell kitűznünk, az egyéni erősségek és igények méltánylásával. Ezt azonban csak akkor tudjuk megvalósítani, ha képesek vagyunk:

- a gyermek egyéni megismerésére, képességeik erős és gyenge pontjainak regisztrálására
- a gyermek különböző tevékenységeinek, jelzéseinek megfigyelésére, értékelésére;
- a személyiség mélységéig eljutó beszélgetésekre, amelynek főszereplője a gyermek, csak így ismerhetjük meg élményvilágát, érdeklődését, tapasztalatainak körét;
- a gyermek produktumainak (gyermekmunkák, verbális megnyilvánulások, játék, dramatizálás, társalgás stb.) elemzésére.

Csak a gyermekek fejlődésbeli különbségeinek átgondolásával tudunk olyan tevékenységeket ajánlani, kezdeményezni, amelyekben sikerélményekhez jut, s ezen felbuzdulva nehezíti önmagának a feladatokat. Sohasem feledkezhetünk meg arról, hogy az eltérő fejlettségű és kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek minden helyzetben joguk van egyéni ütemükben előre haladniuk. Ehhez természetesen az óvodapedagógus kreatív munkájára van szükség, valamint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

b.) a szabályok felállításának, gyakorlásának módja. Amint a gyermek az óvodába lép, számos elvárással találkozik, amelyek teljesítése elengedhetetlen a közösségben való élés és tevékenykedés szempontjából. Meg kell tehát ismerniük, hogy mi a helyes és mi a helytelen, ennek mércéje pedig a Biblia. Amennyiben a gyermekek ismerik azt a néhány, de egyértelmű szabályt, ez növeli a komfortérzetüket.

Minden szabály és elvárás célja egy és ugyanaz: a gyermek fokozatosan jusson el addig, hogy tudatosan bánjon az önfegyelem eszközeivel:

- a nevelők és a gyermekek előtt legyen egyértelmű, hogy milyen magatartás elfogadott, illetve nem kívánatos;
- ezek betartásában fontos a következetesség, dicsérettel és pozitív megerősítéssel motiválva (itt is példa a Biblia. Amikor Isten szólt, először bátorító szót hallunk, csak azután következnek a parancsok.);
- A követelmények növekedésével egyidejűleg be kell vonni a gyermekeket a szabályok kialakításába, önmaguk fejlesztésébe;
- A szabályok és a fejlesztés stratégiájába vonjuk be munkatársainkat és a szülőket.

Mindebben segítséget nyújt nekünk az Ige: példázataival, történeteivel. Feldolgozásukban kiemelkedik az erkölcsi mondanivaló, a követésre méltó magatartásforma, amely mérvadó lehet a gyermek keresztyén nevelésében.

A közösségi élet szempontjából fontos az akarat, önfegyelem, önállóság, kitartás, feladat- és szabálytudat fejlesztése. Ezen magatartási formák kialakításában modellértékű az óvónő és az óvoda többi dolgozójának kommunikációja, egymással és a gyermekekkel való bánásmódja, viselkedése, hiszen példáján keresztül a gyerekek tudatosan és tudat alatt is tanulnak.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek nyitottságára építsünk, és hozzásegítsük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való

kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, a teremtett világban és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Szociális érettség:

- fokozott önállóság;
- képes legyen alapvető szükségleteit önállóan kielégíteni, arra való felszólítás nélkül, adott rend szerint;
- a környezet elvárásaihoz való alkalmazkodás képessége;
- képes legyen egy új környezet, új elvárásaihoz, szabályaihoz, normáihoz alkalmazkodni;
- képes legyen egy új gyermekközösséggel, ismeretlen felnőttekkel (új tanítók) felvenni és fenntartani a kapcsolatot, zökkenőmentesen beilleszkedni;
- szükség esetén segítséget nyújt társainak és a felnőtteknek
- fogadja el az őt vele foglalkozó felnőtt vezető szerepét;
- fegyelmezett és nevelhető legyen, tartsa be a szabályokat és vállalja tettei következményét.
-

Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodáskorú gyermekek egyéni természetes kíváncsisága, csodaérzéke, az érzékelésen alapuló tapasztalás élménye, felfedező és kísérletező kedve, valamint már meglévő ismeretei széleskörűek. Ezen ismeretek fejlesztése, rendszerezése az óvoda feladata. Figyelembe veszi a gyermekek eltérő fejlődési sajátosságait, és kialakítja azokat a képességeket, amelyek alapján örömet jelent számára a tanulás, önfejlesztés.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van, és szorosan összekapcsolódik az értelmi fejlesztés, nevelés területével.

Célunk a gyermeket anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés közben is az Istennel való kapcsolatra segíteni, a keresztyén hit érzelmi többlettel, s a korosztályának megfelelő ismeretek közvetítésével.

Feladat:

Programunk a gyermekek egyéni természetes kíváncsiságára, csodaérzékére, az érzékelésen alapuló tapasztalás élményére, felfedező és kísérletező kedvére, valamint már meglévő ismereteire épít. Figyelembe veszi a gyermekek eltérő fejlődési sajátosságait, és kialakítja azokat a képességeket, amelyek alapján örömet jelent számára a tanulás, önfejlesztés.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Feltételrendszer:

Mindezt elősegítjük beszélő környezet kialakításával, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel, amely nevelési tevékenységünk egészében jelen van. A spontán helyzetek kihasználása is fontos, mely játékosá teszi a tanulást. Célunk elősegítése érdekében feltétlen szükséges olyan élmények játékos tevékenységek, tanulási alkalmak megteremtése, ahol a gyermek az anyanyelvi értelmi nevelés helyzeteiben is érzi az Istennel való kapcsolatot is.

Anyanyelvi, értelmi nevelés, fejlesztés iskolai munkához szükséges fejlettségi szint:

- akaratlagosan szabályozza figyelmét akkor is, ha számára nem érdekes ismeretről van szó, legalább 10 percig
- önuralommal rendelkezzen
- a figyelem terjedelme egyidőben 2-3 dologra terjedjen ki és legyen tartós
- tudjon megkülönböztetni alakzatokat, elkülöníteni a háttértől
- felismerje a rész-egész viszonyokat
- tudja osztályozni a tárgyakat több kritérium alapján (alak, nagyság, felület, forma, szín)
- tudja megkülönböztetni és megnevezni a színeket, színárnyalatokat
- tudja megnevezni a téri irányokat, és végrehajtani a térben való mozgásra vonatkozó utasításokat
- magabiztosan tájékozódjon a napszakok, évszakok és a hét napjai között
- tudjon szándékosan emlékezni a közeli és régebbi eseményekre is
- képes legyen új ismereteit beilleszteni a már meglévő ismereteinek rendszerébe
- a konkrét művelési gondolkodás szintjén képes legyen a helyzetnek 2 vagy több szempontját egyidejűleg figyelembe venni
- alakuljanak ki a kognitív sémák
- előtérbe kerül a teljesítménymotiváció, az elismerés szükséglete
- a kudarctűrő képesség kialakulása fontos
- rendelkezzen felelősségérzettel, kötelesség- és feladattudattal, feladattartással

Óvodai keresztyén nevelésünk tartalma és feladatai

Már az óvodakép című fejezetben említést tettünk arról, hogy óvodánk ökumenikus jellegű, felekezeti megkülönböztetés nélkül fogadja azokat a gyerekeket, akiknek szülei szeretnék, hogy a család keresztyén nevelését az óvoda is folytassa, illetve a hit nélkül élő családok gyermekeit megismertesse keresztyén hitünk alapjaival.

Napjaink rohanó világában elsikkadnak a legfontosabb emberi tulajdonságok, ezért szükségünk van egy olyan lelki támaszra, amely még hisz az emberi méltóságban és szeretetben.

Feladat:

Keresztyén lelki nevelésünk legfőbb feladata az ember egyéni méltóságának, közösségi beállítódásának kifejlesztése, valamint a gyermekek eljuttatása a "Krisztus mértéke" szerinti nagykorúságra. Mi óvónők saját hitünk segítségével ültetjük és erősítjük a hit magocskáját a gyermeki lélekben. Óvodánkban elsődleges és legfontosabb nevelési elv a SZERETET Isten és egymás iránt.

Fontos, hogy átadjuk gyermekeinknek a Biblia által közvetített erkölcsi normákat, melyeknek mérvadóknak kell lenniük életünkben. Alapozó munkánk tehát egy hosszú távú nevelési folyamat fontos lépcsőfoka.

Óvodai nevelésünk célja, hogy családias, szeretetteljes légkörben, a családdal közösen egyházi témájú élményekhez juttassuk gyermekeinket. Célunk a gyermeket Istennel való kapcsolatra segíteni, a keresztyén hit érzelmi többletével, s a korosztálynak megfelelő ismeretek közvetítésével. Isten ígését oly módon közvetítjük a gyermekek számára, hogy felkeltsük érdeklődésüket, vágyakozásukat és további megismerésre ösztönözzük, hogy így minél többet akarjanak megtudni Istenről, mert így igeszerű és így gyermekszerű. Keresztyén lelki nevelésünk a nap minden percét áthatja, az érkezéstől a hazamenetelig. Egésznap tevékenységünkbe beágyazva sokkal több lehetőségünk adódik arra, hogy a gyerekeket hitben megerősítsük, és közelebb hozzuk őket Istenhez.

Feltétel:

A feladatok megvalósításának lehetőségei:

- Olyan óvodapedagógus, dolgozó, akinek élő kapcsolata van Istennel, alaposan ismeri a Bibliát
- Spontán pedagógiai helyzetek kiaknázása, pl. gyermeki kíváncsiság kielégítése, konfliktushelyzetek megoldása, spontán imádságok.
- Olyan módszerek alkalmazása ahol az ismeretek nem egymástól elszigetelten jelennek meg, mivel a gyermek világlátása komplex (Egy katicabogár megtalálásánál együtt lehet megláttatni Isten gondviselését, a természetismeretet, a környezetvédelem szükségességét, a pettyek számolásával a számosságot, színek formák szépségét és a Katalinka szállj el.. dal éneklése szinte természetes velejárója az élménynek.)
- Istennel való „beszélgetések”: imádságok, áhítatok
- Bibliai történetek
- Szervezett alkalmak:
  - a.) aktuális egyházi ünnepek megrendezése. Pl.: karácsony – betlehemezés, Húsvét, Pünkösd
  - b.) Testvérintézmények látogatása: templomlátogatás, gyermek-istentisztelet, igeliturgia
- Időt adni és lehetőséget teremteni az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre, és újrakezdesre szankciók nélkül;
- Olyan attitűdöket, motivációkat és természetes tudást kialakítani, amelyek képessé teszik a gyermekeket váratlan és/vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet lelnek a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban.

A bibliai történetek helye lelki nevelésünkben.

A bibliai történetek kiválasztása, számszerű alkalmazása az óvónő felelőssége, melyhez segítséget nyújthatnak a három korcsoportra írt programjavaslatok. A kiválasztás szempontjait értelmi, érzelmi, erkölcsi motívumok, a gyerekek életkori és fejlődési sajátosságai befolyásolják. Amikor bibliai történetet ismertetünk meg, igyekszünk kihangsúlyozni a történetmondást és elkülöníteni a mesétől.

A történetek kiválasztása nagyon alapos lelki, érzelmi, értelmi felkészültséget kíván az óvónótól, mert csak így tudja hitelesen átadni Isten ígését a gyerekeknek. Mivel a Biblia nyelvezete a gyerekek számára nehezen értelmezhető, ezért az is fontos, hogy a történeteket mind tartalmi, mind nyelvezeti szempontból leegyszerűsítsük. Ehhez segítséget nyújtanak a jól megválasztott, szövegében a Szentíráshoz leginkább hű gyermekbibliák és a művészi értékű szemléltető eszközök (könyv, dia, flanel, videó). Minden szemléltető eszköz

alkalmazásánál tudatosítani kell a gyerekekben, hogy az ezek képe, formája csak az alkotó képzeletének szüleményei, s emellett szükséges az is, hogy szabad utat teremtsünk a fantáziának.

Irodalmi-nyanyelvi nevelésünk bővül a Bibliából vett történetek, aranymondások, imádságok bemutatásával, előadásával. Ki kell hangsúlyoznunk, hogy nem meséljük ezeket a gyerekeknek, hanem történetet mondunk, mert így igeszerű. A bibliai történetek után nem kell tanulást megfogalmazni, amennyiben hitelesek voltunk, úgy megértik az üzenet lényegét. Attól azonban nem zárkozhatunk el, hogy a gyermek spontán kérdéseire, élményeire ne reagáljunk, s így mód nyílik arra is, hogy (nem direkt módon), hogy a történet kivetítéséről beszéljünk az ő életükben. Természetesen elsősorban a gyermekek beszéljenek, s mi kérdéseinkkel segítsük érzéseik, élményeik felszínre hozását. Amennyiben erre nem kerül sor, nem baj, mivel sokszor később, játékidőben, intimebb helyzetben kezdeményezik a beszélgetést gyermekeink.

Csendes percek

A hitben élő ember számára az imádság a lélek lélegzététele, nélküle elerőtlenedik az ember, elhal a szív.

A gyermekek többsége óvodánkban hall először imádságot. Az óvodánkba érkező gyermekek kezdetben kezeink összekulcsolását lesik el, később a szavainkat is. Nem kell tehát erőltetnünk, a gyermekek saját érdeklődésük, kíváncsiságuk által fogják lassanként velünk mondani az étkezésekhez, lefekvéshez kapcsolódó imákat.

A gyermekek lassan megszokják, hogy ilyenkor elcsendesülünk és önmagunkba nézünk. Nagycsoportos korokra belső igénnyé válik, hogy örömeiket, félelmeiket, gondjaikat - az csendes percek alatt is - Isten elé vigyék. Az Úrral való közösség nem köthető életkorhoz, így az egyéni fejlődés figyelembevétele itt is rendkívül fontos. Vigyáznunk kell, hogy az csendes percek alatt és után – lehetőleg – ne éljünk a fegyelmezés eszközével.

Az csendes percek formája: ének; ima; beszélgetés (adott téma vagy aktuális probléma); imádkozás (óvodapedagógus, közös, gyermekek egyenként); közös ének, vagy zenehallgatás, gyakorisága: legalább hetente.

Keresztyén értékrend beépülésének kritériumai:

A Lélek gyümölcsei megjelennek viselkedésükben: szeretet, türelem, hűség, jóság, öröm, békesség, szívesség, szelídség, önmegtartóztatás (Galata 5,22)

Biblia ismeret iskolai munkához szükséges fejlettségi szint:

- az előző években tanult, kötött imádságokat önállóan tudja alkalmazni
- tudja elmondani az Úrtól tanult imádságot
- önállóan, saját szavaival imádkozzon
- tudjon egyházi gyermekénekeket, illetve a Református énekeskönyvből tanult énekeket elénekelni
- a bibliai történet elmondása közben tudjon koncentráltan figyelni
- tudja elmondani saját gondolatait a hallott történetekkel kapcsolatban
- a folytatásban hallott történetek szálait tudja összekötni
- az ismert bibliai történetek közül tudjon bábozni, dramatizálni, ábrázolni számára kedves jeleneteket
- tudjon aranymondásokat
- tudjon ünnephez kapcsolódó verseket, énekeket (4-5)
- otthonosan mozogjon gyülekezetünk és saját felekezete templomában

- a történetek hit és erkölcsi vonatkozású tartalmát tudja megvalósítani életében

Intézmény nevelési-oktatási munkájára vonatkozó saját elvárás rendszere – intézményi önértékelés

Pedagógusértékelés –ötévenként

- Évente a tantestület három tagjának értékelése az alábbi szempontok figyelembe vételével:
- a legidősebb kollegák (kivéve a megvalósult minősítési vizsgát, eljárásokat, és az Önértékelési Csoport tagjait)
- a keret feltöltése lehetőség szerint munkaközösségenként arányosan.
- Minden év szeptember 30-ig a tantestülettel ismertetni kell az önértékelésben részt vevőket.
- Minden pedagógus értékelésében 2 fő vesz részt,
- A, B: kolléga – tevékenységlátogatás – dokumentum-elemzés– interjúk, kérdőíves felmérések
- Az A és B értékelők legalább 5 év szakmai gyakorlattal rendelkezzenek.
- Az értékelést végzők látogatástól számított 15 napon belül készítik el a maguk területén az összegző értékelést két példányban, amelyből az értékelt pedagógusnak egy példányt átadnak, aki aláírásával, dátummal veszi azt át.
- Az értékelt pedagógus az értékelés kézhezvételétől számított 15 napon belül elkészíti a saját önértékelését és két évre szóló önfejlesztési tervét, amiből 1 példányt az intézményvezetőnek átad, aki a személyi anyagba lefűzi és tárolja
- Az interjúban, kérdőívben résztvevőket a munkacsoport tagjai kérik fel az együttműködésre. A kitöltött dokumentumokat zárt borítékban, név nélkül, vagy online 24 órán belül juttatják vissza a munkacsoport tagjaihoz.

Vezetők – a 2. és 4. évben

- Igazgató és helyettesek értékelése ugyanabban az évben a munkacsoport két tagjának bevonásával.
- A: interjúk
- B: kérdőívek
- Az értékelők 15 napon belül készítik el az összegző értékelést
- Az értékelést végzők 15 napon belül készítik el a maguk területén az összegző értékelést két példányban, amelyből az értékelt vezetőnek egy példányt átadnak, aki aláírásával, dátummal veszi azt át.
- A vezetők eredmény kézhezvételétől számított 15 napon belül elkészítik a saját önértékelésüket és a két évre szóló önfejlesztési tervet.
- Az óvodavezető az elkészült önértékelést, fejlesztési tervet és összegző értékelést legkésőbb a tanévnyitó értekezletig, de legkésőbb augusztus 31-ig eljuttatja a fenntartóhoz.

- Az interjúban, kérdőívben résztvevőket a munkacsoport tagjai kérik fel az együttműködésre. A kitöltött dokumentumokat zárt borítékban, név nélkül, vagy online 24 órán belül juttatják vissza a munkacsoport tagjaihoz.

Intézményi – 5 évenként

- Az értékelésben a munkacsoport tagjai vesznek részt.
- Az intézményi éves önértékelési terv készítésének határideje: minden évben a, szeptember 30-ig.
- Az ötéves önértékelési program készítésének határideje: az 5. évet követő szeptember 30.
- Az önértékelési program módosítására a fenntartó, a vezető, a munkacsoport valamint a tantestület 20%-ának javaslatára kerülhet sor.
- Az interjúban, kérdőívben résztvevőket a munkacsoport tagjai kérik fel az együttműködésre. A kitöltött dokumentumokat zárt borítékban, név nélkül, vagy online 24 órán belül juttatják vissza a munkacsoport tagjaihoz.

Az összegző értékelések

A munkacsoport tagjai készítik el a pedagógusok, vezetők és intézményi önértékelések összegzését. Az összegző értékelésnél kiemelt figyelmet kell fordítani az erősségekre és a fejleszhető területekre.

Erősségek azok, amelyek 80% feletti, fejleszhető területek azok, amelyek 50% alatti értékelést kaptak. A fejleszhető területek közé kell sorolni azokat is, melyek szélsőséges értékeket kaptak (szórásuk nagy).

Az interjúknál az abban résztvevő önértékelési csoport-tagok összegzésképpen fogalmazzák meg az erősségeket és fejleszhető területeket.

A Pedagógiai Program elvárásai és a pedagógus kompetenciák megjelenése programunkban az Intézményi Önértékelési Program 2. számú mellékletében olvasható.

Óvodai nevelésünk rendszere

Óvodai nevelésünk szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek rendszere, melyek magukba foglalják a keresztyén szellemiséget is.

Óvodaképünk nem viseli el a felnőtt egyeduralmát, a gyermekek kiszolgáltatottságát. Szeretetteljes légkört, okos szeretetet, együttérzést, segítőkészséget, toleráns és bátorító magatartást, a kreatív kezdeményezések támogatását várja el az óvoda dolgozóitól. Mindez azonban nem zárja ki a pontos egyértelmű követelményeket, az együttélés szükséges szabályainak betartását, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működését.

Nevelésünk alapelvei:

- Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat;

- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése;
- A gyermeki szabadság biztosítása olyan kevés szabállyal, amely elősegíti a közös élmények és tevékenységek által a szocializációt, az erkölcsi tulajdonságok megalapozását;
- A gyermek tevékenységére épülő tanulás;
- A családokkal való együttműködés és szükség szerint segítség, gondozás.

A nevelés alapvető elemei:

- gondozás,
- egészséges életmódra nevelés,
- közösségi nevelés,
- egyéni bánásmód érvényesülése.

A gyermekek tevékenységei fontossági sorrendben:

- játék,
- munka jellegű tevékenységek,
- tevékenységben megvalósuló tanulás.

E tevékenységi formák óvodai nevelésünk eszközei. A nevelési területek meghatározzák a gyermeki tevékenység tartalmát.

- anyanyelvi nevelés (migráns gyermekek nincsenek óvodánkban; kisebbséghez tartozó gyermekeink anyanyelvi szinten beszélnek a magyar nyelvet)
- verselés, mesélés
- ének, zene, énekes játék, tánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- külső világ tevékeny megismerésére
- mozgás
- lelki nevelés

Nevelési színtereink:

- a család,
- egyházi intézmények,
- közművelődési intézmények,
- iskola.

E nevelési színtereken érvényesülő hatások dialektikus egysége és kölcsönhatása nélkülözhetetlen óvodánk nevelési céljainak elérésében.

A gyermeki tevékenységek alapelvei az óvodai nevelésünkben.

- Folyamatosság: óvodánk mindennapjaiban a folyamatosság elve a felesleges várakozási idő kiküszöbölését jelenti. Napirendünk, heti rendünk, féléves illetve éves ütemtervünkben is oly módon építjük egymásra a tevékenységeket, hogy azok teljesen kiszűrjék a felesleges várakozást. E mellett a tevékenységek közötti rangsor, illetve egymás követése bizonyos türelmet kíván meg a gyermektől. Vagyis meg kell tanulnia a

cselekvése motívumainak egymás alá rendelését, vágyai késleltetését, frusztrált helyzetének türelemmel kezelését.

- A tanulási folyamat: A különböző tevékenységek végzése közben a gyermekek az óvodában tanulnak is. Mindazt a tevékenységet, amely a gyermek személyiségében maradandó nyomot hagy, azt mi tanulási tevékenységnek tekintjük. A tanulás folyamatában is érvényesül a folyamatosság elve, hiszen a gyermek folyamatosan tanul meg egymásra épülő dolgokat, mint pl. beszélni, viselkedni, szokásokat elsajátítani, képességeket kialakítani, tapasztalatokat, ismereteket elsajátítani. A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve nagy hangsúly fektetünk az utánzásokon alapuló tanuláshoz, amely legtöbbször spontán, játékos tapasztalatszerzés, modellkövetéses magatartásalakítás, kérdésekre-válaszokra alapuló ismeretszerzés, megfigyelés, feladatmegoldás. Emellett megjelenik a tanulás irányított, céltudatos formája is. Ez leginkább a nagy csoportos korosztály iskola előkészítési folyamatában tölt be jelentős szerepet.
- Segítségnyújtás, kudarc kezelés: Istentől kért bölcsességgel minden gyermeket egyszeri, egyedi, önálló individuusként kezelünk és mindenkit önmagához mérten értékelünk. Igyekszünk időt és lehetőséget biztosítani az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre és újrakezdetre szankciók nélkül. Célunk, hogy önállóan gondolkodó, problémáját megoldani tudó, legalábbis megoldani próbáló gyermekeket neveljünk, akik képesek elviselni a kudarcot is és önmaga kutatóként szerezzék meg azokat az ismereteket, amelyek a fejlődéséhez vezetnek.
- Komplexitás: Óvodai életünkben igyekszünk mindent komplexen kezelni és ez jellemzi egész tevékenységünket.

Tevékenységformák

Játék

A játék szabad cselekvések sorozata, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melyben a gyerekek szabad akaratából minden kényszermentesen alakulhat ki. A szabad választás a tevékenységben, tartalmában, társban, eszközben, időtartamban nyilvánul meg. A játék a valóságot tükrözi: a gyermek az őt körülvevő, az őt ért élményeket, hatásokat jeleníti meg játékában, mely a gyermek számára örömforrást jelent. Mindezek mellett a gyermekek különbséget tudnak tenni a valóság és a játék illúziója között. A játékra nem érvényesek a valóság idő- és térbeli korlátai. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja.

A gyermekek játéka tükrözi a szocializációt és az értelmi fejlődésüket. A játék fejleszti a gyermekek mozgását, gondolkodását, kommunikációs képességét. A játék a gyermekek személyiségfejlesztésének alapvető eszköze. A játék a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A kisgyermek első, valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor majd a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Feladat:

Mindezeket figyelembe véve a gyermek eme szükségletének mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A játékfajták nem különíthetők el egymástól, hiszen át és átszövik egymást láthatatlanul.

Az egyszerű gyakorló, majd utánzó játékból vezet az út a szimbolikus játékokon keresztül a szabály- és játékok világába. Természetesen az óvodai élet során komplex, helyzetekkel találkozunk. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata az, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz.

Feltétel:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.

A gyerekek komfortérzetét befolyásolja cselekvéseikre való odafigyelésünk eredményessége, a gyerekek sikerélményhez juttatása. Fontos szerep jut a minta és modellkövetésnek. A játék tartalmasabbá, sokoldalúbbá, színesebbé, gazdagabbá válhat, ha biztosítjuk számukra a játékhoz elengedhetetlenül szükséges feltételeket. A szabad játék kiemelt jelentősége óvodánk napirendjében, időbeosztásában is megmutatkozik; éppen ezért biztosítunk a gyermekek számára minél több egybefüggő időt és lehetőséget a személyiségfejlődésük szempontjából oly fontos játék tevékenységre.

Játék iskolai munkához szükséges fejlettségi szint:

- a gyakorló játék, csak konstrukciós és szerepjáték elemeként jelenik meg, önmagában már nem jelentkezik tartósan
- a szerepjátékban értse meg és fogadja el társaik elgondolásait, tevékenységük logikáját
- alkalmazkodjon a játék szabályaihoz
- tudjon lemondani egy-egy kedves játékszerről
- vállalja a számára kevésbé érdekes szerepeket is
- tudjon önállóan játékot kezdeményezni, vezetni, társaihoz alkalmazkodni
- tudjon a játékához szükséges eszközöket kitalálni és elkészíteni
- találjon ki a dramatizáláshoz eszközöket és tudja azokat elkészíteni
- bábozáshoz önmaga is készítsen eszközöket, ne csak a kész bábokat használja
- tudjon önállóan is bonyolultabb alkotásokat létrehozni
- képes legyen különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is
- tudjon bonyolultabb szabályjátékokat megtanulni, igazodjon a felállított szabályokhoz

Munka jellegű tevékenység

Az óvodában végzett munka jellegű tevékenység a gyermekek számára ugyanolyan örömteli cselekvés, mint a játék, és a személyiségfejlesztés hatékony eszköze.

Feladat:

Törekszünk arra, hogy a gyermekeknek ne kényszer legyen a munka, hanem pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől mint szeretett lénytől kapjuk feladatainkat. Az óvodai munka jellegű tevékenység célra irányuló tevékenység, amely többnyire az óvónő irányításával folyik. A személyiségfejlesztés fontos eszköze, mely szorosan összefonódik a játékkal és a cselekvő tapasztalással; valamint a közösségi kapcsolat kialakításának és fejlesztésének eszköze is, a saját és a mások elismerésére nevelés egyik formája.

Feladatunknak tartjuk, hogy gyermekeink óvodai munka jellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett tevékenység legyen (önkiszolgálás, naposi tevékenység, segítségnyújtás felnőtteknek), belső szükségletből fakadjon, környezetük rendben tartása igényükké váljon (teremrendezés, étkezési szokások, tisztálkodás). Mindez csak akkor alakul ki, ha az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi munkatársa a lehető legnagyobb önállóságot biztosítva ösztönzi a gyermeket arra, hogy felfedezzék a munka szükségességét és örömmel el is végezzék azt

Feltétel:

A munka jellegű tevékenység a pedagógus részéről tudatos szervezést, gyerekekkel való együttműködést és konkrét, tudatos, reális, differenciált, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést; a gyerekektől felelősségtudatot, fegyelmet, kötelezettség-vállalást, céltudatosságot és kitartást igényel.

Munka jellegű tevékenység iskolai munkához szükséges fejlettségi szint:

- képes legyen önmagát kiszolgálni (étkezéskor, öltözködéskor, tisztálkodáskor)
- önállóan, felszólítás nélkül vegye észre, hol és ki szorul segítségre
- rendelkezzen kellő fegyellemmel, céltudatossággal, felelősségérzettel, köteletségérzettel és együttműködési készséggel
- tudja önállóan megszervezni a munka folyamatát, helyes sorrendiségben
- szívesen vállaljon, önként munkatevékenységet
- tudja célszerűen használni az eszközöket

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermeket Isten ajándékának tekintjük, s úgy fogadjuk, ahogyan az Ajándékozó adta. Meg kell ismernünk egyéni adottságait, képességeit, lehetőségeit, korlátait, s ezek birtokában a Biblia tanítása szerint fejleszteni. „Neveld a gyermeket a neki való módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”(Péld. 22,6)

Ebben az életkorban a gyakorlati tevékenységbe ágyazottan fejlődik ki a gyermekek ismeretszerzés, tanulás iránti vágya. A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabb az őt ért benyomásokra, s nyitva áll Isten dolgai iránt. Ebben rejlik a keresztyén óvoda nagy lehetősége. Soha többé nem nyitott ennyire a szíve a szerető Atya Istenről szóló üzenetre, a teremthésre és Jézus segítő, gondoskodó cselekedeteire. Feladatunk csupán az, hogy Isten ígéjének igazságait közvetítve felkeltsük érdeklődését, hogy még többet akarjon megtudni belőle.

Feladat:

Az óvodai tanulás célja az óvodás gyermek kompetenciájának, a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése; ehhez szükséges a tanulást támogató környezet kialakítása, melynek során a pedagógus épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, következménye pedig a gyermekek kreativitásának erősítése.

A tanulás az egész nap folyamán adódó spontán helyzetekben, és a pedagógus által kezdeményezett tevékenységekben valósul meg. Lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása);
- spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- gyakorlati problémamegoldás.

A gyermek játék során szerzett sokrétű ismeretei és tapasztalatai összeadódnak, és ezekben tükröződik a megismerés, ami a fejlődés során áttevődik a képszerű, szemléletes, konkrét fogalmi gondolkodás, szóbeli kifejezés szintjére.

A tanulási folyamat során adjunk minél több lehetőséget a próbálkozásra, tévedések utáni újratekintésre, a hibák kijavítására minden szankció nélkül. Így olyan attitűdöket, motivációkat alakítunk, amelyek képessé teszik a gyermekeket arra, hogy váratlan és komplex élethelyzetekkel megbirkózzanak, és egyre több örömet leljenek az önfejlesztő tanulásban.

A gyerekek keresztyén világképének kialakulásában is fontos szerepe van a tanulás során szerzett ismereteknek, tapasztalatoknak, illetve a keresztyén világkép biztos alapot nyújt a megszerzett ismeretek rendszerezéséhez, komplex értelmezéséhez.

A tanulás útján szerzett tudásnak nem a mennyiség szerű felhalmozására törekszünk, hanem a sokoldalú, rugalmas gyermeki képességek kialakulását tartjuk fontosnak.

A szervezett tanulás formáinak, időkereteinek kialakítása

Szervezett tanulási területek:

Verselés, mesélés

Rajz, festés, mintázás, kézimunka

Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

A külső világ tevékeny megismerése

Mozgás

Lelki nevelés

Cél: A gyermek egész személyiségének, értelmi képességeinek, mozgásos megnyilvánulásainak, nyelvi, kommunikációs képességeinek, érzelmi-szociális magatartásának megalapozása.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Feladat:

- A szűkebb, tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása.
- A szervezett tanulás formáinak, időkereteinek kialakítása.

Időkeretek

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Szervezeti forma:

A szervezeti forma függ a gyermekek fejlettségi szintjétől, a tartalomtól, tevékenységtől, a kitűzött céltől (csoportos, mikro csoportos, egyéni). Jellemezze változatosság, rugalmasság.

Feltétel:

a tanulást támogató környezet megteremtése, melynek során a pedagógus épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Tanulás iskolai munkához szükséges fejlettségi szint:

- képes legyen a szándékos tanulásra
- rendelkezzen pontos és differenciált alakészleléssel, alak-háttér diszkriminációval, forma észleléssel, színelismeréssel, tudja megkülönböztetni a színek árnyalatait
- tudjon téri irányokat leképezni, tájékozódni és mozogni a térben
- ismerjen fel különböző hangokat, tudja azokat megkülönböztetni, kiemelni, sorrendbe rakni
- ismerjen fel tapintással különböző anyagokat, tudja azokat különböző szempontok alapján szétválogatni
- rendelkezzen megfelelő szem-kéz, szem-láb, kéz-láb koordinációval, finommozgással
- tudjon látott és hallott információkat összekapcsolni és visszaadni
- rendelkezzen szándékos, koncentrált figyelemmel
- képes legyen az önálló feladatmegoldásra, az önellenőrzésre

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. A szocializáció folyamán a beszéd, a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.

Általa növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, erősödik a gyermek biztonságérzete.

Feladatok:

- Beszédünk legyen követésre méltó, a hangokat ejtsük kifogástalanul. Mondatszerkezetünk legyen egyszerű, de változatos. Természetes hangon beszéljünk, törekedjünk a szemléletességre.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben ösztönözzük a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvét.
- Fordítsunk figyelmet a gyermekek meghallgatására és kérdéseikre mindig válaszoljunk.
- Használjunk ki minden alkalmat a beszédkézség és metakommunikáció fejlődése érdekében.
- Kísérjük figyelemmel a gyerekek kialakulóban lévő egyéni beszéd-sajátosságait
- Színes, érzelmeket kifejező beszéddel a beszélgetőtársat formáljuk élménybefogadóvá.
- Tudatosan és folyamatosan figyeljünk milyen a gyermekek beszéd-szintje, hol kezdjük el a csoport, illetve az egyén fejlesztését.
- Érzékeltsük a gyerekekkel, hogy mindenki jobban megérti őt, ha bővebben, pontosabban mondja el élményeit, elképzeléseit.
- Figyeljük meg a hiányosságokat, ismerjük fel a beszédhibákat.
- Legyünk türelmesek, kezdeményezők.
- Alkalmazzunk anyanyelvi játékokat.
- Ismerjük meg a család anyanyelvi kultúráját, táj- és rétegnyelvi jellemzőit, a köznyelvtől való eltérések okait.
- Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetések és a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek az értelmi és érzelmi fejlődést serkentő gyermek-szülő kapcsolat erősítő hatására.

Feltétel:

Tevékenységek

Gondozás közben folytatott beszélgetésekkel segítjük a gyerek érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését. Fokozzuk a gyermek jó óvodai közérzetét, és nyitottságát a kapcsolatteremtésre.

Közösségi élet: Változatos formákban fogalmazzuk meg a határozott, de udvarias utasításokat, példát adva a gyermekeknek arra, hogyan lehet javaslatot tenni, mi a kérés, mi a mások indítványának elfogadó vagy tapintatosan elutasító nyelvi formája.

Játék: A szerepjátékban kimeríthetetlen gyakorlási lehetőségek biztosítottak: utánzásra, modellkövetésre, szóban, hanglejtésben, mimikában, gesztusokban, és különböző beszédhelyzetekbe illeszkedő beszédmódokban, nyelvi eszközök használatában.

Munka: A beszédfejlődést segíthetjük szabályokkal, eszközhasználattal és az eljárás módjának közlésével, az utasítás megértésével. Ezáltal biztosítjuk a beszédkapcsolaton alapuló együttműködést.

Tanulás: Az anyanyelvi nevelés feladatait tudatosan beépítjük a különböző foglalkozások anyagába. Az anyanyelvi játékokat is felhasználjuk a gyermekek beszédfejlesztéséhez.

Fejlődés jellemzői 5-6-7 éves korban

A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő, folyamatos beszédükben sok a szóismétlés, köztöszóhalmozás, a történések logikai, időbeli sorrendje nem mindig megfelelő, beszédfegyelmük többnyire életkoruknak megfelelő. Beszédük megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, jól érthető, helyes ritmusú. Érzelmi állapotuknak megfelelő gesztusokkal, arcjátékkal rendelkeznek.

Módszertani alapelvek

- Fokozott figyelemmel segítsük a beszédhelyzeteket.
- Az óvónőnek váljon igényévé a hangsúlyos, szép beszéd,
- a gyermek életkorának és érdeklődési körének megfelelő párbeszédkezdemenyezése.
- A gyermek önbizalmának fokozása árnyaltabb, sokrétűbb dicsérettel.

Verselés, mesélés

A mese-vers műfajilag közel áll a gyermeki lélekhez. Az óvodáskor kezdetétől a höcöggetőkkel, lovagoltatókkal, ujj-játékokkal, később mesékkal, történetekkel, versekkel ismertetjük meg a gyermekeket. A korai gyermekkorban szerzett irodalmi élmények meghatározóak a későbbiekben is, és hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

A mese az a beszéd beszédmód, amelyre az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságai miatt tartósan kényszerítő erő nélkül figyelni tud.

A mese-vers óvodánkban éppen olyan fontos szerepet tölt be, mint a játék, hiszen ugyanolyan örömforrást jelent, és hiányzik belőle a közvetlen oktató szándék.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mesélésre, verselésre a nap bármely szakában lehetőségünk van.

Az irodalom közege a nyelv, általa formálódik a gyermek anyanyelvvél való kapcsolata. Az irodalmi nevelés, a mese-vers szorosan kapcsolódik az anyanyelvi neveléshez, hiszen anyanyelvünk sajátos eredeti ritmusa, dallama, hangzóvilága a mesékben gyökerezik.

A mese kiválóan alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének formálására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál. A mese egy olyan közlésforma, amelynek segítségével szót válthatunk a gyerekekkel arról, ami a kézzelfogható valóságon túl a leginkább foglalkoztatja őket. Főként a népmesék, amelyek szemléletes magyarázatot adnak az ésszerűség határain belül, a képzelet segítségével a világ egészéről, amelyben minden a helyén van, törvényei ésszerűek, egyszerűek. A mese elrepíti a gyerekeket a képzelet világába, ezáltal fejlődik fantáziájuk, belső képalakításuk. A képzelőerőt, belső képteremtést, ezek kialakulását jellemzően befolyásolja a mesék ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata, csodálatos világa és az előadó, mesélő személyes varázsa, az, hogy hogyan fordítja le szavakra a mesék belső képsorát.

Az anyanyelv közegén át a szó segítségével következik be a valóság és a vágyak áthidalása. A mese az anyanyelv zenéje és észjárása. Beszédnevelő, énerősítő, személyiséget fejlesztő hatása nagyon fontos.

A mese vers a szó mélyebb értelmében tanulságos, erkölcsi tartalommal bír. Ezek az irodalmi művek – népi, klasszikus, és a kortárs alkotások - emberi kapcsolatokra, szocializációra, az emberi együttélés törvényeire tanítják a gyermeket.

Helyes, követésre méltó etikai, erkölcsi normákat közvetítenek (pl. a vándort be kell fogadni, az éhezőnek enni adni, adott szót megtartani, igazat mondani, segíteni a jót, stb.).

A mesék erkölcsi rendszerében mindig a jó győz a gonosz felett, a gyenge az erős felett stb., ezáltal gyógyító hatással lehet a gyerek lelkére, hiszen oldja a feszültséget, szorongást, frusztrált helyzetekből való kilábalásra ad lehetőséget.

Feladat:

Célunknak és feladatunknak tartjuk, hogy megfelelő alapot rakjunk le és az irodalom, kultúra iránt fogékony gyermekeket neveljünk.

Igyekszünk minden feltételt biztosítani ahhoz, hogy a gyerek teljes figyelme a mesére irányuljon.

Feltétel:

Az óvodapedagógusnak észre kell venni minden apró lehetőséget arra, hogy az életkori sajátosságokat figyelembe véve meséljen, verseljen, tekintettel a gyermek életkori sajátosságaira, igényére, spontán helyzetekre; hiszen ez által színesedik, gazdagodik a gyermek személyisége, lelke. A lehetőségek tárháza végtelen, csak meg kell ragadni az alkalmat, hogy gyermekeinket az irodalom szeretetére neveljük.

A népi, irodalmi művek válogatásánál gondoljunk a heti bibliai történet üzenetére; mondanivalójuk erősítse egymást. Olyan meséket válasszunk, amelyeknek tanulsága, hangulata nem zavarja meg keresztyén szellemű nevelésünket. A szülőket is arra indítjuk, hogy az esti mese személyes elmondására törekedjenek, mert ez a bensőséges, intim állapot érzelmi biztonságot nyújt, és a gyermek lelki higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A gyermek saját mese-vers alkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja, ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy a gyerekek mindennap hallgassanak mesét, verset. A mese-, vershallgatáshoz csend, nyugodt és meghitt körülmények szükségesek, de ezt sohasem erőszakos módszerekkel igyekszünk elérni, hanem személyes varázsunk segítségével. Mesesarok, meseszőnyeg, mesetarisznya alkalmazásával lépünk át a mese, a képzelet birodalmába.

A gyerek életkori, fejlettségi sajátosságai mellett a helyi, családi tényezők is befolyásolják témaválasztásunkat.

Mind a mesék, mind a versek és történetek számszerű alkalmazásában "a keveset, de azt jól" elvét valljuk.

Célunknak és feladatunknak tartjuk, hogy megfelelő alapot rakjunk le és az irodalom, kultúra iránt fogékony gyermekeket neveljünk.

Fejlődés jellemzői

Mivel óvodánkban többnyire vegyes csoportok vannak, ezért a fejlődés jellemzőit is inkább korosztályra lebontva, igen tág intervallumban határoztuk meg.

A 3-4-5 éves korosztály számára a legfontosabb követelményszint és elérendő cél, hogy a gyerekek szívesen és önként vegyenek részt a mese, vers kezdeményezéseken. Fontos, hogy legyen egy-két állandó kedvenc mese, amit sokszor elmesélünk és több formában, pl. dramatizálás formájában is eljátszunk. Biztosítunk számukra megfelelő minőségű és mennyiségű mese, verses könyvet, szívesen forgatják ezeket. Az évszakokhoz, jeles eseményekhez kapcsolódva emlékezetből tudjanak 3-4-5 verset elmondani.

A 5-6-7 éves korosztály számára már fontos követelmény hogy a memoriter elemek mellett már tudjanak véleményt nyilvánítani az őket ért irodalmi alkotásokról. A dramatizálás, bábozás jelentősége itt már nagyobb, sőt ösztönözzük őket az önálló szereplésre, saját kitalált mesék átadására is. Fontos ebben a korosztályban a könyv iránti szeretet, megbecsülés kialakítása. A mesék, versek koruknak megfelelőek legyenek és számuk is több legyen. (vers: 6-10)

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

"Az éneklés a fegyelmezés egyik gyengéd és kedves formája" (Luther)

Az ének, a zene, amely jelen van egész életünkben, a nap bármely szakában adott a lehetőség a gyerekeknek és az óvónőknek is az egyéni és közös éneklésre. Az óvodai nevelés célja a gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása, elősegítése, és erre az ének-zene kitűnően alkalmas. A zenei nevelésünk egyik legfontosabb alapelve a zene, az ének iránti érdeklődés felkeltése, megszerettetése. Számos kutatás eredményeként vonták le zenepedagógusok azt a következtetést, miszerint a kisgyermekkorban szerzett zenei élmények pozitívan befolyásolják az érett egyén zenei ízlésvilágát.

Az ének-zene olyan élményekhez juttatja a gyermekeket, amely formálhatja zenei ízlésüket, érdeklődésüket, esztétikai fogékonyságukat, értelmi és érzelmi fejlődésüket.

Feladat:

Kitűzött feladatunk, célunk a gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása, továbbfejlesztése. A gyermeki kíváncsiságra, alkotókedvre és képességre, tanulni vágyásra, nyitottságra építve állítottuk össze zenei anyagunkat, amelynél figyelembe vettük a gyerekek életkori és fejlődési sajátosságait, továbbá a helyi adottságokból eredő lehetőségeket.

Feltétel:

Válogatásunk alapvető szempontjai a fentiekben említetteken kívül:

- a gyerekek által tisztán kiénekelhető hangterjedelem,
- aktuális ünnepi és érzelmi állapot,

- játékszabályok áttekinthetősége,
- térformák és mozgásanyag változatossága,
- helyi kulturális lehetőségek.

A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus összerendezett, szép mozgásának kialakulásában, fejlődésében, meghatározó szerepe van óvónőink módszertani és zenei kulturáltságának.

Az éneklés a zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az óvoda hangszerkészlete két csoportra oszlik. Egyrészt a gyermekek előtt mindenkor elérhető módon jelen van a csoportok termében hangszerkészlet; másrészt az intézményi hangszerkészlet a szervezett alkalmak részét kell képezze.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket minél több értékes zenei hatás érje, ezáltal is formálódjon személyisége. Az élő zene, az együtt éneklés alapja a zenei nevelésnek, amely magában hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget; és egyházi énekeink révén arra is alkalmat ad, hogy keresztyén szellemiségünk a zenei nevelésen keresztül is áthassa napunk egészét. Számunkra az egyházi ének egyúttal Istent magasztaló imádság is. Keresztyén énekeink (pl.: zsoltárok) tanítását nem ajánlott a népi gyermekdalokkal együtt megoldani, erre külön alkalmat teremtsünk.

A népzene, a népdalok, a mondókák, a gyermekjátékdalok mind ízes magyar anyanyelvünkön szólnak meg és önmagukban hordozzák a fejlesztés lehetőségét. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességének (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Ezeket a lehetőségeket kell észrevennünk és a gyerekek javára fordítanunk.

A fejlesztés tartalma magába foglalja a dalanyag kiválasztását, számszerű alkalmazását, a hangterjedelem meghatározását, a zenehallgatás anyagát, a dalokhoz kapcsolódó változatos játékformák kiválasztását, a magasabb- mélyebb hangok megkülönböztetését, a halk-hangos felismerését, az egyenletes lüktetés kifejezését, ritmusérzék fejlesztését, a dallambújtatás, dallamfelismerés képességét, hangszínbeli különbségek észrevetetését, esetleg dallam kitalálását, zenei fantázia alkalmazását. Mindezek felhasználása, gyakorlása a gyermekek életkori fejlődésének függvénye. A feladatokat mindig egymásra építjük és hagyunk időt az éricsi folyamatokra. Fontos szempont a kiválasztásnál a ritmus és a mozgásosság, a lüktetéssel kísért játék. Fontos figyelmet szentelünk a megismerés folyamatának, a gyakorlásnak és az ismétlésnek.

A korcsoportonkénti követelményszint:

3-4-5 éves korosztály számára elsajátítandó megközelítőleg 10 négy hangterjedelmű dal, 5 mondóka, a magas és mély közötti különbség észrevétele, halk-hangos megkülönböztetése, egyenletes lüktetéstapssal vagy mozgással, zörejhangok felismerése, 3-4 hangszer ismerjenek fel a hangjukról.

5-6-7 éves korosztály számára a követelmény szint a 3-6 hang közötti hangterjedelem, 15-20 dal biztos ismerete, tudjanak egyedül is énekelni, dúdolt, hangszer segítségével előadott dalok felismerése, egyenletes lüktetés, mozgással történő kísérése, dalok ritmusának ismerete, dallam-ritmusmotívumok visszaadására legyenek képesek, alapvető mozgások, táncmozdulatok elsajátítása.

Zenei nevelésünk szoros kapcsolatban áll az anyanyelvi, irodalmi, testi, vizuális és a környezet megismerésére neveléssel. Zenei nevelésünkbe szervesen kapcsolódik keresztyén nevelésünk zenei anyaga. Keresztyén ünnepeink (Karácsony, Mikulás, Húsvét, Pünkösöd)

dalanyaga igen gazdag és közel hozza a gyermekek számára Istent és Jézust. Az ének a hívő ember számára lelki igény, a mi célunk ennek az igénynek az élesztgetése.

Az ének egyúttal imádság is lehet, amely később, felnőtt korban erőt adó forrássá válhat.

Elgépiesedő társadalmunkban sajnos már nem csak az a probléma, hogy mit énekelnek a gyermekek, hanem az, hogy egyáltalán énekelnek-e, éppen ezért fontos az éneklés örömeivel megismertetni őket.

A 3-7 éves korosztály számára különösen jól használhatók azok az énekek, amelyek egy bibliai történetet mondanak el és egyúttal le is vonják a bennük rejlő hitbeli tanulságot is.

A népzenei alapmotívumokat tartalmazó egyházi dalok a gyermekek számára könnyen elsajátíthatók. A dalanyag kiválasztásának kritériumai ezen egyházi dalokra is vonatkoznak, és művészi szinten, a zenei anyanyelvünkön kell megszólalniuk.

Fontos az ökumenikus kitekintés, hiszen, a gyermekek sincsenek felekezet szerint elkülönítve, ugyanígy a dalok sem.

Hangsúlyt fektetünk a zenehallgatásra, mert ott nincsenek olyan megkötések, mint a tanított daloknál, ezért igen széles a választási skála. Elsősorban azonban az élő zenére építünk, mert ez nyújtja a gyerekek számára a legnagyobb zenei élményt.

Figyelembe vesszük a zenehallgatási anyag megválasztásánál a gyermekek nemzetiségi, hovatartozását is.

Zeneiskolával közösen szervezett szolgáltatás a zeneóvoda. Cél a gyerekek zenei képességének, készségének csiszolása, az óvodai zenei nevelésen túl a zenei anyanyelv tökéletesítése. A zeneóvoda elsősorban a közös éneklés, játék öröme, élményére épít, és a zenei anyanyelv segítségével gazdagítja a gyerekek lelkivilágát. A zeneóvoda legfontosabb célkitűzése a magyar népzene megismertetése a gyerekekkel, valamint hangszerekkel való ismerkedés. Ezt a szolgáltatást nem kötöttük életkorhoz, a részvételnél a gyerekek kíváncsisága, érdeklődése, tanulni vágyása a döntő.

Zenei nevelésünk szervesen épül be nevelési rendszerünkbe, és komplexen kapcsolódik más nevelési területekhez, ahol lehetősége van az óvónőnek az átfedésre, visszakapcsolásra, a bevált módszerek alkalmazására, újak kipróbálására és a fejlesztő zenei nevelés megvalósítására.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodai vizuális nevelés igen sokszínű, sok lehetőséget magában rejtő nevelési terület.

Ábrázolásnak nevezzük a valóság és a képzelet jelenségeinek közvetlen megjelenítését, ehhez kapcsolódó gondolatainkat, érzelmeinket a szín, tér, forma segítségével juttathatjuk kifejezésre. Az óvodás korú gyermekek vizuális tevékenysége magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, barkácsolást, kézimunkát, képalakítást és környezetalakítást és a népművészeti elemekkel való ismerkedést. Mindezen tevékenységek jelentős mértékben alakítják a gyerek személyiségét, hiszen a hozott, öröklött diszpozíciókon kívül az óvodáskorban szerzett tapasztalatok, ismeretek pozitívan hatnak a későbbiekben a gyermek vizuális beállítottságára.

Egyben lehetőségünk van a gyerekek keresztyén lelkiségének formálására, alakítására. A megfelelő élmények biztosítása (templomlátogatás, gyermek-istentisztelet, igeliturgia, közös imádkozás, gyertyagyújtás stb.) jelentős mértékben befolyásolhatja a sokoldalú ismeretszerzést és ezek vizuális megjelenítését.

Feladat:

Vizuális nevelésünk legfontosabb feladatai:

- Oldott, szeretetteljes légkör kialakítása ezeknél a tevékenységeknél is, mert csak így lehet alkotni, önmagunkat kreatívan kifejezni. A tevékenységben a folyamatra, az ötletességre, eredetiségre és az önállóságra helyezük a hangsúlyt, és nem a végterméket minősítjük.
- Észrevétni a gyermekekkel a teremtett természet és az ember harmóniájában azt, ami gyönyörködtető, ami esztétikus.
- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Minden gyermek - egyéni fejlődési szintjét figyelembe véve - téri, formai és színeképzetét alakítsuk, formáljuk, gazdagítsuk. Komponáló, térbeli tájékozódó képességét fejlesszük, képi, plasztikai kifejezőképességét alakítsuk.
- Esztétikai értékek létrehozása, a gyerekek esztétikai érzékének alakítása a szép, a művészi alkotás iránti fogékonyság és igény kialakítása.
- Az alkotó képzelet, a gyerek racionális, gondolkodó és fantáziát is megmozgató vizuális tevékenységének biztosítása. Ezek feltétele a megfelelő hely, idő, eszköz, élmény és motiváció biztosítása.
- Egyéni különbségek tolerálása, differenciálás fontossága, hiszen minden gyerek más, és az egyéni bánásmód alkalmazása nagyon fontos a fejlődés, továbblépés szempontjából.
- Gyermekeink sokoldalú ismereteket szereznek, ezért igyekszünk velük minél több fajta anyagot megismertetni (pl. agyag, fonal, gyékény, rafia, hánacs, csuhé, vessző, termések stb.)
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több technikát sajátítsanak el, és azt helyesen alkalmazzák. Lehetőségeinkhez mérten a szövés, fonás, mintázás, agyagozás stb. is napirenden van.
- Környezetünk formálása is a vizuális nevelési területhez tartozik, és fontos érzékeltetnünk a gyerekekkel, hogy munkáik, alkotásaik alakítják, formálják a csoportszoba, óvoda képét.

A vizuális tevékenység lehetőséget nyújt minden gyerekeknek az önmegvalósításra, önmaguk kipróbálására, a megszokottól eltérő dolgok alkotására, fantáziájuk, elképzeléseik megvalósítására. Nagyon fontos dolog, hogy ezen tevékenységek közben a gyerek rengeteg ismeretet, tapasztalatot szerez az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

A vizuális tevékenység spontán lehetőség, amely során gyermekeink játszanak, tanulnak és dolgoznak is egyben, s mindezt örömmel felszabadultan, szívesen teszik.

Feltétel:

Óvodánkban a gyermekeknek a vizuális tevékenységekre napi szinten teret biztosítunk, kedvükre alkothatnak a rendelkezésükre álló időben és eszközök (gyurma, ceruza, olló, zsírkréta, papír, színező) segítségével.

Maga a tevékenység – s ennek az öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A vizuális nevelés szoros kapcsolatban áll a többi nevelési területtel is, hiszen ez az a tevékenysége a gyerekeknek, amelyben kifejezhetik önmagukat a dolgokról, jelenségekről, szerzett ismereteiket, véleményüket, gondolataikat, és további lehetőséget nyújt az ismeretek gazdagítására, elmélyítésére.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka iskolai munkához szükséges szint:

- tudjon bátran, kreatívan építeni, tudja a teret megfelelően alakítani: változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítése, lefedése, az építmények egyensúlyának megteremtése
- ismerje fel a tárgyak térbeli kiterjedését, tudja megnevezni főbb formai jellemzőit
- képalakítása legyen egyéni, biztonsággal használja a képi kifejezés változatos eszközeit
- ismerjen fel színeket, színárnyalatokat, tudja azokat megnevezni
- érezzen rá - és tudja szóban is kifejezni - különböző műalkotások, környezete és saját munkái színhangulatára
- formaábrázolása legyen változatos, tudjon megkülönböztető jegyeket hangsúlyozni
- emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, mozgások
- tudjon formákat mintázni
- tudja önállóan alkalmazni a megismert technikákat
- tudjon önállóan díszíteni különböző formákat síkban és térben
- tudja saját és társai munkáit értékelni
- tudja saját alkotását –szükség esetén – javítani

Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be a mindennapi életünkben. Az óvodáskor a természetes hely- és helyzetváltoztató, és finommotortros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez. Ennek érdekében programunkban sokféle mozgás lehetőséget biztosítunk, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára. A mozgásos játékok, tevékenységek rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják az gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

Mindezekhez természetesen biztosítjuk az optimális környezetet (udvar, megfelelő játéktér, friss levegő...), így elősegítjük a gyermekek harmonikus testi és lelki fejlődését.

A fokozott mozgásigényű gyerekekkel speciálisan is foglalkozunk.

Feladataink:

- Az egészséges testi fejlődés kibontakoztatását, a motoros képességek komplex fejlesztését úgy, hogy közben figyelembe vesszük a fejlődés érzékeny, szenzitív szakaszainak jellemzőit. A kiscsoportos kor a nagymozgások fejlesztésének legideálisabb szakasza. Ebben a korban tökéletesedik ki a járás, finomodik a futás, persze ez a fejlesztés után sem áll le, csak a speciálisabb agyi funkciók figyelemmel kísérésére toródik a hangsúly.
- A gyerekek természetes mozgásainak a csiszolása, finomítása úgy, hogy lehetőséget adunk és teremtünk a sok és sokféle gyakorlási lehetőségre biztatva, dicsérve juttatunk el minden gyermeket a sikerélményhez.
- Kiaknázni a testnevelési játékok adta lehetőségeket. (változatos mozgás kombinációk, tapasztalatszerzés, sikerélmény...)

- Fontosnak tartjuk azt, hogy az óvodások örömmel vegyenek részt különböző mozgástevékenységekben, miközben ügyelnek saját és társaik testi épségére is.
- Fontos, hogy a gyerekeken át a szülőkkel is megismertessük az egészséges életmód kritériumait, valamint, hogy a szülőkkel is megszeretessük a mozgást. Így talán a szülő is még több mozgáslehetőséget biztosít gyermekének. (közös úszás, kirándulás, kerékpározás...)

A játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységben, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített lehetőségekben valamint az irányított mozgástevékenységekben - a testnevelés foglalkozásokon és a mindennapos testneveléseken - valósul meg, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (Pl.: pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás..

A testnevelés foglalkozás mindhárom korcsoportban, vagyis minden korosztály számára kötelező. A foglalkozások a legkisebbeknél 15-20 perc, míg a legnagyobbaknál 30 perc is lehet. A heti egy, illetve a nagycsoportban a heti kétfő testnevelés foglalkozás feladatát és célját az óvónő választja ki, tervezi meg, szem előtt tartva az adott korcsoport mozgásszerveinek fejlettségét, a gyerekek mozgásigényét, a mozgás minőségét, valamint a tárgyi feltételeket. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Mindennapi testnevelés megszervezésekor elsősorban azt kell figyelembe venni, hogy e foglalkozások elsődleges feladata a gyermeki szervezet felfrissítése. Időtartama általában 5-10 perc, szerkezeti felépítése hasonló a testnevelés foglalkozás felépítésével, de a hangsúly elsősorban a játékon, a fogó-, futó-, versenyjátékokon van. A mindennapos testnevelés célja, hogy a gyerekekben kialakuljon a rendszeres mozgás igénye.

Mindezekon kívül különösen fontosnak tartjuk a prevenciót, a megelőzést, ugyanis egyre több az olyan gyerek, akinél a beszűkülő mozgástér, a kevesebb mozgásinger hatására az egészséges testi fejlődéstől eltérő elváltozások észlelhetők. Hogy ezeket a folyamatokat kivédjük, vagy visszaszorítsuk különböző prevenciók gyakorlatsorokat állítottunk össze. Pl. lábboltozat-süllyedés elleni gyakorlatsor, gerinctorna, a hátizom erősítésére szolgáló gyakorlatok.

Természetesen ezen gyakorlatok végeztetésekor is figyelembe vesszük az adott gyermek egyéni fejlettségi szintjét, életkori sajátosságait, fizikai állapotát, terhelhetőségének határait, a fokozatosság elvének betartása mellett.

Óvodánkban lehetőséget teremtünk a gyermekek vízhez szoktatásához. Az úszás oktatás célja a gyermekek egészséges fejlődésének elősegítése. A helyi strand által biztosított lehetőség egy intenzív három hetes úszásoktatást foglal magába, teljesen önkéntes és önköltséges alapon. A gyermekek megismerkednek az úszás alapjaival, játékos formában elsajátítják azt és közben jelentős lépéseket tesznek egészségük védelme érdekében.

Feltétel:

Óvodánk épületében tornaterem található, mely nagy előrelépést jelen a gyermekek mozgásigényének kialakításában.

A tornaterem felszereltsége is jelentősen javult, különböző – akár speciális – eszközök állnak rendelkezésünkre a különböző mozgásos feladatok végrehajtásában.

Óvodánk udvara is nőtt, és gumiburkolata, valamint műfüves focipályája lehetővé teszi mozgásos tevékenységek szervezését.

Nagy adottságunk a helyi református intézményrendszer, mert lehetőséget biztosít kiteljesedettebb megoldásokra. Egyeztetés alapján lehetőségünk van arra, hogy mind a Központi Református Általános Iskola tornatermét, mind a Szilády Áron Gimnázium műfüves pályáját használhassuk.

Mozgás iskolai munkához szükséges szint:

- mozgása legyen összerendezett, megfelelő ritmusú
- cselekvőképessége legyen gyors, mozgásban kitartó
- rendelkezzen téri- és időbeli tájékozódó képességgel
- tudja az egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyek szabályait betartani
- értse meg és teljesítse a vezényszavakat
- tudja a természetes járást ütemes járással váltakoztatni
- tudjon állórajtból indulva 20-30 métert, megállás nélkül végigfutni
- tudjon egyensúlyozva járni különböző eszközökön
- tudjon nekifutásból tetszőleges akadályt átugrani
- tudjon kislabdát hajítani
- tudjon labdát vezetni helyben

A külső világ tevékeny megismerése

A teremtéstörténet refrénje és zárómondata: *”és látta Isten, hogy amit alkotott, igen jó”* (I. Móz.1,31) tömören megfogalmazza és megadja a legfontosabb célunkat és feladatunkat az óvodában.

Az óvodáskorú gyermek az őt körülvevő világba kitágult szemekkel néz. Minden érdeklő, aktív módon kapcsolatot keres minden dologgal. A gyermek természetében rejlik ez a nyitottság, mely fogékonyra teszi őt a teremtés csodái iránt. Ez az alap, amire építhetünk.

A környezettel való ismerkedés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Segítségével a gyermekek mind a közvetlen, szűkebb, mind a tágabb környezetről fontos benyomásokat, információkat, tapasztalatokat szereznek. Ezek a tapasztalatok nélkülözhetetlenek az életkoruknak megfelelő biztonságos tájékozódáshoz, eligazodáshoz. Segíti az irányított és spontán tapasztalatszerzést. Fejleszti megfigyelőképességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket.

A külső világ tevékeny megismerése segíti a társakhoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását. Megismerik a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat, a családi és tárgyi kultúra értékeit, és megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezetéből szerzett ismereteit játékában felhasználja, gyakorolja, tevékenységeiben alkalmazza. A nevelési terület tartalma, a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre terjed ki.

Az új programunk szellemében környezetünk megismerésére szervezett tevékenység keretében meglátogathatjuk az Isten házát, megismerkedhetnek a város templomaival, amelyek méltóságteljes, magas, tornyos épületek, tiszteletet parancsolva a látogatóknak. Így és ehhez hasonlóan az élet legkülönbözőbb szituációit felhasználjuk erre a „többletadásra”, léleképítésre. Megmutathatjuk, hogy milyen csodálatos Isten világa!

Feladat:

Programunkban a külső világ megismerése szerves részeként kívánjuk alkalmazni a tapasztalatszerzést, hiszen ezen tevékenység szorosan kapcsolódik a környező valósághoz. Mikro- és makro környezetünk különböző formáival és mennyiségi viszonyainak megismerésével a gyermek pontosabb tapasztalatokra tesz szert. A matematikai megismerő és problémamegoldó tevékenység olyan élményt jelent a gyermek számára, amely hatására késztetést érez arra, hogy az adódó matematikai problémákat megoldja, az összefüggéseket felismerje, és azokat tevékenységeiben alkalmazza. A környezetében tapasztalt érdekességek megértetik velük, hogy a világunk sokszínű, sokféle (kisebb-nagyobb, magasabb-alacsonyabb, rövidebb-hosszabb, szélesebb-keskenyebb, stb.) a dolgok egymással kapcsolatban állnak, egymáshoz így vagy úgy viszonyulnak. Megfelelő motiváció hatására a gyermekek örömmel szívesen vesznek részt a tevékenységekben.

Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A környezet megismerésének óvodai feladatai a gyermekek otthoni - óvodán kívüli - tapasztalataira épülnek. Ezért alapvető feladatunknak tartjuk gyermekeink szociális keresztényi családi hátterét, szokásrendszerét megismerni.

Óvodánk mindennapjában be kívánjuk építeni ezeket a tapasztalatokat, egyben segíteni kívánjuk azt is, hogy az általunk értékesnek ítélt keresztényi szokásokat a család otthon is folytassa. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha folyamatosan együttműködünk -igény szerint- a szülőkkel, jó példával járunk elől, lehetőséget biztosítva számukra az óvodai életbe való bepillantásra, aktív közreműködésre. Lehetőséget kívánunk adni a természetes környezetben való élményszerzésre, az eredeti feltárásával a gyermeket tevékenykedtetve. Ezért fontosnak tartjuk a társadalmi és természeti környezet megismerését. Társadalmi környezetünknek a gyermekekhez legközelebb álló egysége a család. Hangsúlyoznunk kell, mivel Isten szeret minket, születésünk után nem kell egyedül élnünk, magányosnak lennünk, szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel irányítják növekedésünket.

A környezet védelmére való odafigyelést fontosnak tartjuk már egészen kis korban is, hiszen „A Földet nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.” Globálisan gondolkodni – lokálisan cselekedni! – ez az alapelv érvényesüljön munkánkban, ahol a saját környezetünk iránt kell pozitív érzelmeket kiváltanunk. Magatartásunkban a környezetre figyelésnek mindennaposá kell válnia. Ennek a szokásnak a kialakítását már kicsi korban el lehet kezdeni, pl.: hulladékok szétválogatását (szülők segítségével), lemerült elemek gyűjtését stb.

Alapvető feladatunk az, hogy a nevelési terület bármely kérdéséről legyen is szó, az óvodai élet folyamatában csak komplex módon valósítható meg. Az ismeretbővítés folyamatában meghatározó szempont a pozitív minta megerősítésével a környezetünkhöz való alkalmazkodás a helyes viselkedésnorma kialakítása, melyet mi magunk alakítunk ki sok-sok dicsérettel, buzdítással.

Tevékenység:

Programunk koncepcionális jellege az, hogy a fejlesztési területek között kapcsolat van, ezért van lehetőség a komplexitásra. A gyermekek tapasztalatainak egy részét otthoni környezetből hozzák. Ezek a források gyermekeként –az eltérő szociális körülmények miatt- különbözőek és sokrétűek. Az óvodáskorú gyermek természetében rejlik, hogy minden érdekli, és aktív módon kapcsolatot keres a dolgokkal, amely fogékonnyá teszi őt a teremtés csodái iránt. Az óvoda a tapasztalatszerzés gazdagításához sokféleképpen járul hozzá.

A gyermek tapasztalatszerzésének lehetőségei együttesen és egymásba fonódva a következők:

- A komplex környezet megismerése, amelyben a gyermekek rácsodálkoznak a teremtett világ szépségére, összefüggéseire, felfedezik az egymásra utaltságot.
- Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megismerése, megfigyelése, személyes tapasztalatszerzése.
- Feladat- és felelősségtudat felébresztése a teremtett világ felé.

Feltétel:

A pedagógus biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Elő kell segítenünk a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Iskolai munkához szükséges fejlettségi szint alkalmasság

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodából kikerülő gyerekek testileg, lelkileg, szociálisan érettek lesznek és készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyerektársaikkal. Hat éves korra megváltoznak testarányaik, megkezdődik fogváltásuk. Testarányosan fejlettek, teherbíróak. Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordinációjuk és a finom motorikájuk. Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan tudják irányítani.

A lelkileg egészséges gyerekek az óvodáskor végére nyitottak, érdeklődők lesznek. A tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. (Külön jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának).

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a figyelem megosztása és átvitele. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi gondolkodás is kialakulóban van. Képesek az elemi okozati összefüggések felismerésére, megértésére.

Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek. Minden szófajt használnak. Különböző mondatszerkezeteket alkotnak. Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről. Felismerik az öltözködés és időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait. Elemi mennyiségi ismereteik vannak. Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni. Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, tartásában egyre eredményesebben nyilvánul meg. Kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, önfegyelmük kialakul.

Óvodánkból egyaránt mehetnek gyermekeink a egyházi és önkormányzati iskolákba, a szülő tetszése szerint.

Speciális feladataink

Óvodánkban vállalt feladatunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek foglalkoztatása, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

Óvodánkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését – a szakértői bizottság véleménye alapján - integráltan kívánjuk megvalósítani. Az óvodai nevelés a kiemelt figyelmet igénylő gyermeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására fejlődik alkalmazkodó készségük, akaraterejük, önállóságra törekvésük, az érzelmi életük, az együttműködésük. A sajátos igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és a segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, amennyi a további önálló cselekvéshez szükséges.

Ezen gyermekek fejlesztése nagyobb mértékű differenciálást, szokásostól eltérő speciális eljárások alkalmazását és kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását, illetve ezen szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása óvodánkban több vonalon valósul meg.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

1. különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - sajátos nevelési igényű gyermek,
  - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
  - kiemelten tehetséges gyermek,
2. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

A sajátos nevelési igényű gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermekeket speciális szakemberek (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus – az EGYMI szakemberei) segítségével végzett korrekcióval tudjuk felkészíteni az iskolai életre.

Feladat

Sajátos nevelési igényű enyhe értelmi és érzékszervi fogyatékos gyermekek mihamarabbi fejlesztése, beszédindítása és komplex terápiája, az iskolai beilleszkedéshez – a gyermek egyéni, életkori sajátosságainak figyelembevételével - szükséges fejlettség elérése. Ezen célok eléréséhez biztosítani kívánjuk az elvárások igazítását a gyermekek fejlődésének üteméhez, a

számukra megfelelő területen történő fejlesztést úgy hogy az őket ne terhelje túl. Az együttnevelés minden esetben egyedi döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

Olyan feltételrendszer biztosítunk, amely figyelembe veszi a gyermekek egyéni teherbíró képességét, speciális szükségleteit, és a tünetek változatosságát. A fejlesztés csoportos, mikrocsoportos és egyéni formában történik, fejlődésük haladásának ütemében. A fejlesztést játékos módszerekkel végezzük, lényege a tevékenység közben történő tapasztalatszerzés. Az együttnevelésben megvalósuló fejlesztés a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását teszi szükségessé. A fejlesztés alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye Minden lehetséges segítséget megadunk a hátrányok leküzdéséhez. Fontos a gyermekek sikerélményhez juttatása.

Személyi és tárgyi feltételek

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs eljárást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

A program megvalósításában óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, speciális tanfolyamot végzett óvónők vesznek részt.

Az óvodai nevelőmunka során mindenkor figyelemmel vagyunk arra, hogy biztosítsuk az elfogadó, eredményeket értékelő környezetet; elvárásainkat a gyermek fogyatékosságának jellegéhez, súlyosságának mértékéhez igazítjuk; figyelembe vesszük, hogy a gyermek terhelhetőségét biológiai állapota, személyiségjegyei befolyásolják.

A tárgyi feltételek a csoportok speciális berendezésekkel kiegészítve: logopédiai szoba (egyéni vagy kiscsoportos foglalkozásokhoz) nagyméretű tükörrel, és speciális fejlesztő eszközökkel.

Intézményünk biztosítja a szükséges pedagógiai feltételeket a sajátos nevelési igényű gyermekek számára, úgymint:

- sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása a megfelelő szakember által;
- indokolt esetben speciális segédeszközök használata, azok elfogadtatása, következetes használatukra és megóvásukra nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményekre is képes
- rugalmas szervezeti kereteket biztosítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvodai dolgozók és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Intézményünkben figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének speciális igényeit, és gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Intézményünk szakirányú végzettségű, integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógusokkal működik együtt, akik a kistérségi együttműködés, illetve az Egységes Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény munkatársai.

Együttműködésünk kiterjed az óvodapedagógusok felkészítésére, a folyamatos tanácsadásra, és kiemelt figyelmet fordítunk a szülőkkel való együttműködésre is. Tagintézményünk rendelkezik saját gyógypedagógus szakemberrel.

Óvodapedagógusaink a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik munkájukba, szükség esetén eljárásaikat megváltoztatják, adott szükséglethez

igazodó módszereket megválasztják. Fontosnak tartjuk, hogy egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keressünk; az eltérő képességekhez viselkedéshez alkalmazkodjunk, a különböző szakemberekkel együttműködjünk, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítsük a pedagógiai folyamatokba.

Kapcsolatrendszer

Családdal való kapcsolat

Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kiskunhalasi Tagintézménye, Kiskunhalas, Csónak u. 2. és Kiskunmajsai Tagintézménye, Kiskunmajsa, Iskola u.17.

Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácskai Szakértői Bizottsági Tagintézménye, Baja, Deszkás u. 2. és Kecskeméti Tagintézmény, Kecskemét, Katona József tér 1.

Hallásvizsgáló Országos Központ, Budapest, Cinkotai út125-137.

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Látásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye, Budapest, Ajtósi Dürer sor 39.

Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kiskunhalas, Magyar u. 20.

Nevelési, szoktatási feladatok

A szokások lényegesen befolyásolják a személyiségfejlődést, ezért igen nagy jelentőségük van. A gyermek számára a legnehezebb alkalmazkodást az iskolába lépés jelenti, így annak előkészítése kiemelt feladat. Ez a már kialakult jó szokások megerősítését, új szabályok kialakítását és a rossz beidegződések kiküszöbölését jelentik.

A szokásalakítás folyamatának sajátosságai, körülményei

A szokások kialakítása az óvoda és a szülői ház együttes feladata. Csak akkor eredményes, ha mindkét helyen egyformán segítik ennek kialakulását, megerősödését. A gyermeknek meg kell értenie a szokás értelmét, ezért az életkori sajátosság figyelembe vételével mozgósítani kell érzelmeit, akaratát is. Igen fontos feladat a cselekvés hasznosságának hangsúlyozása, arra kell törekedni, hogy a szabályokhoz való alkalmazkodás igénye a gyermekből induljon ki, mert így nagyobb erőfeszítésre képes és könnyebben tartja be a szabályokat.

A szokások kialakításának módszerei, eszközei

Alapvető feltétel a pozitív példa. Olyan szabályokat kell felállítani, ami a gyermekek számára érthető, betartásuk megoldható feladat. A szabályokat mindig érthető magyarázattal egészítjük ki. A napirend, a változatos tevékenységi formák, a szervezett foglalkozás és a szabadon választott tevékenységek, a határozott, de szeretetteljes követelés segíti a szokások kialakítását. A nevelés során egyre nagyobb szerepet kap az önállóságra nevelés, amely azonban nem nélkülözi az ellenőrzést. Fontos, hogy a pedagógus érzelmi támasza legyen a gyermeknek.

A közösségi élet szokásainak kialakítása

Kezdetől fogva törekedni kell arra, hogy a gyermekek védelmet, biztonságot érezzenek. A közösség irányítója a felnőtt, közös játékon, közös tevékenységen keresztül alakul együttesük. A gyermekek megtanulnak bizonyos szabályokat a felnőttel és egymással szemben. Alapvető jelentőségű, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttlét szabályait, az egymásra figyelmet, az együttérzést, az alkalmazkodást. Fontos az erkölcsi – keresztény -

értékrendszerük kialakítása, a gyengébb segítése, védelme, a felelősség, az igazmondás, a jó-rossz megkülönböztetése. A nyugodt, derűs közösségi élet alapja a fegyelmezett magatartás.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása, gondozás

A gyermekek egyéni ütemben sajátítják el az egészséges életmód szokásait. Az öltözés, a tisztálkodás, az étkezési szokások elsajátítása hasonló feladatokat jelent, mint az óvodába járó többi gyermek számára.

A hagyományok kialakítása

A hagyományok a helyi óvodai programban kialakított szokások szerint történnek a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is.

Az oktatás rendszere

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert, minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A csoportok kialakítása a gyermekek képességei szerint történik, figyelembe véve a pszichológiai vizsgálati javaslatokat, a beszoktatási idő alatt végzett fejlesztő pedagógusi felmérési eredményeket, valamint a logopédus véleményét.

Anyanyelvi nevelés és verselés-mesélés

Célja: beszédészlelés, beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztése, a nyelvi elmaradás korrekciója. Analizáló, szintetizáló képességek fejlesztése, a nyelvtani szabályok kialakítása, tudatosítása.

Feladata: a gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítése, a megismerési vágy felkeltése.

Az anyanyelv használata áthatja az óvoda egész napi életét, szerves része a fejlesztő munkának, beépül az óvodai élet mindennapjaiba. Az anyanyelvi foglalkozásokat célszerű összekapcsolni a környezet megismerésével és a mese-vers foglalkozásokkal. Az utánzásnak az anyanyelvtanulásban, a beszédfejlődésben igen nagy szerepe van, ezért fontos a pedagógus helyes beszédmintája.

Speciális feladatok

Olyan beszédmagatartás kialakítására kell törekedni, ahol a feladat a beszéd megindítása, a szókincs bővítése, a helyes mondatalkotás, és az összefüggő folyamatos beszéd elsajátítása. Csökkenteni kell a kialakult beszédfélelmeket, gátlásokat.

A foglalkozás tartalma

Szükséges, hogy a gyermekek minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. A témakörök több ponton kapcsolódhatnak, összefügghetnek egymással, ezekhez kapcsoljuk az irodalmi élményt, zenét, mozgást. Fokozatosan kell elérni, hogy a kezdeti tőmondatok alkalmazását felváltsák a bővített mondatok.

A grafomotoros készség fejlesztése

Célja: az írástanuláshoz szükséges finommozgások kialakítása, a vizuális megfigyelő és elemző képesség fejlesztése.

Feladata: - a szem és kéz koordináció fejlesztése

- helyes testtartás, helyes ceruzafogás elsajátítása
- a laza csuklómozgás elősegítése
- formaemlékezet fejlesztése
- irányok differenciálása
- ábrázoló-készség fejlesztése.

Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: a mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, valamint az önkifejezés és a kreativitás fejlesztése. A ritmika támaszkodik a más foglalkozások által már korábban elért eredményekre, és azokat igyekszik továbbfejleszteni. A ritmikafoglalkozásokon kialakított készségekre más, főleg iskola-előkészítőfoglalkozások építenek.

Külső világ tevékeny megismerése

Célja: a nyelvi és a matematikai képességek, készségek az egyéb részterületekkel együtt való fejlesztése.

Feladata: - érzékelés, észlelés fejlesztése

- figyelem, emlékezet fejlesztése
- a saját testen, térben, síkban való tájékozódás fejlesztése
- az időbeli tájékozódás fejlesztése
- soralkotás alakítása, fejlesztése
- geometriai, mértani ábrák felismerése, egyeztetése, kirakása, megnevezése,
- a számjegyek felismerése, megnevezése
- a mennyiségfogalom kialakítása, lehetőleg 10-ig
- műveletvégzés, lehetőleg 10-es számkörben
- műveleti és relációs jelek felismerése, megnevezése, kirakása, írása, számlálás ujjakon jó ritmusban
- a számlálás automatizálása növekvő és csökkenő sorrendben 1- 10-ig
- globális mennyiség-felismerés lehetőleg 5-ig, korongképek alapján 10-ig
- vizuomotoros, grafomotoros készségek fejlesztése.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló foglalkozás során fejlesztjük a gyermek megfigyelő és elemző képességét, képzeletét, szerkesztő, konstruáló, díszítő képességét. Az ábrázolás kifejezési eszköz lesz a gyermek számára, gondolatokat, érzelmeket, ismereteket közvetít, oldja szorongásait, segíti önkifejezését. Tehát a finommotoros mozgások fejlesztése érdekében sokat gyurmáznak, különböző fajtájú papírokat tépnek, nagy felületen rajzolnak. Kiemelt szerepet kapnak az

irányok (balról- jobbra, fentről- le) Az ünnepekhez kapcsolódó jelképek készítése óvodánk programjához kapcsolódó.

Lelki nevelés

Fontos, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermekek is megismerjék Istent, halljanak azokról a történetekről, melyek az Ő szeretetéről szólnak. Ezek a történetek arra is alkalmasak, hogy megértsék, Isten szereti őket, Nála biztonságot, védelmet találhatnak.

A lelki nevelés sosem egyedülálló helyzetben végezhető, így egyrészt az inkluzivitás mind a csoport, mind a gyermek számára kiemelkedő fontosságú, másrészt a gyermekek csoportban történő fejlesztéséhez és a szocializációhoz nagymértékben hozzájárul.

Egyéni fejlesztés

Fontos megismernünk a kisgyermek teljes személyiségét, hogy ennek megfelelően állíthassuk össze az egyéni fejlesztést a szakértői bizottság szakvéleménye alapján.

Kiemelt tényezők az életkor, a pszichikai beállítódás, sajátosságok, intelligenciája, értelmi képessége, a szülők hozzáállása.

Ajánlótár a sajátos nevelési igényű gyermekek foglalkozásának szervezéséhez

Felmérések, szűrőeljárások

- Nagy József: PREFER vizsgálatok
- Nagy József: DIFER vizsgálatok
- Goodenough – emberrajz elemzés
- Bender-A
- szükség esetén Inizan szűrőeljárás

A mozgás fejlesztését szolgáló terápiás eszközök

- body roll készlet
- WESCO eszközök
- greifswald-szekrény
- Ayres terápiás eszközök

A mozgás és kommunikáció fejlesztését szolgáló terápiákhoz felhasználható módszertani leírások

- Karlóczai Marianne: Komámasszony, hol az olló?
- Szabó Borbála: Mozdulj rá!
- segédanyag játékos láb- és tartásjavító tornához
-

Anyanyelvi fejlesztést segítő irodalom, játékok, eszközök, segédanyagok

Bittera Tiborné- Juhász Ágnes: Én is tudok beszélni

Kifestőkönyv a sziszegő hangok gyakorlásához

Montágh Imre: Mondd ki szépen!

Dr. Gósi Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában

Dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda
Szakácsné Kupeczki Éva: Játék a hangokkal
Csabai Katalin: Lexi I.
Meixner Ildikó: Játékház

Játékok, tárgydoboz
Hangszerek, hanganyagok
Érzékelő játékok
Építőjátékok
Képsorozatok
Képeskönyvek
Magnetofon

A vizuomotoros és grafomotoros készség fejlesztését segítő irodalom, feladatok, játékok

Csabai Katalin: Lexi
Szondi Gy-né: Ötlettár
Ugróiskola (feladatlapok)
Rosta K.- File E.- Arany I.: színezd ki... és rajzolj te is!
Csodafa
Érzékelő játékok
Újságok (Csibészke, Tappancs, Mini-manó)

A matematikai készség fejlesztését szolgáló irodalom, feladatok, játékok

Egri K.- File E.: színezd ki... és számolj te is!
Villányi Györgyné: Játék a matematika?
Tér és formaérzékelő játék
Játszva megismerjük... a formákat
Geometriai formák
Síkdomok (kirakó készlet)
Már tudok számolni

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek szakvéleményben meghatározott fejlesztést megkapják óvodánkban, az EGYMI szakemberei fejlesztése által. Ezek a gyerekek óvodánkban differenciált nevelésben, fejlesztésben részesülnek, kiemelten a nehézségeik, elmaradásuk területén. Ebben segítségünkre van szakemberekkel kialakított jó kapcsolat, melynek része a tanácsadás, mindennapi munkánk segítése.

A tehetséges gyermek

A tehetség felismerést és a szakvéleményben meghatározott tehetséggondozást az EGYMI szakemberei és a képzésben résztvevő kolléga végzik intézményünkben. Csoportban ezek a gyermekeket differenciáltan, a kiemelt területen fejlesztve, a lemaradó területeket erősítve, felzárkóztatva végezzük óvodai nevelésüket.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésének sikere érdekében kapcsolatot alakítunk ki és működtetünk a Polgármesteri Hivatal Népjóléti Osztályával és a város gyermekjóléti, családsegítő intézményeivel, valamint a védőnői szolgálattal. Képzéseiken részt veszünk, tanácsaikat hasznosítjuk a gyermekek hátránykompenzációja érdekében.

Egyenlő hozzáférést biztosítunk számukra az óvodai élet minden területén.

Biztosítjuk számukra a nagyobb fokú egyéni odafigyelést, személyes törődést.

Összegzés

Egyházi óvoda lévén szeretnénk a ránk bízott gyermekek képességeivel jól sáfárkodni, és célunk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket is – lehetőségeinkhez és az ő lehetőségeikhez képest - jól felkészítsük az iskolára. Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető. Ehhez szükségünk lesz majd specifikus továbbképzések elvégzésére (addig városi szakemberek, illetve az EGYMI szakembereinek megbízásával végezzük feladatainkat). Munkánkat segítik azok a részben speciális eszközök, melyeket a tavalyi év folyamán sikerült beszerezniük. Ezek az eszközök, játékok pedagógusainknak nagy segítséget nyújtanak a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésében. Elsősorban mozgásfejlesztő- javító hinták, csúszdák, falak, valamint kommunikációt, kapcsolatteremtést, manualitást fejlesztő, segítő eszközök kerültek beszerzésre, így a mindennapokban lehetőséget biztosítanak a nevelés elvégzéséhez.

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai:

„Mikor belépsz a kicsik otthonába,
Legyen arcodon Jézus nyájassága.
Szólítsd köréd a kisgyermeket,
És simogasd meg fejecskéjüket.

S ha látsz köztük rútat, rongyosat
Gyermeki arccal búbanatosat
Ismerd meg benne a korán szenvedőt,
S öleld magadhoz, csókold meg őt.”

(Gárdonyi Géza)

Napjaink világa változó. A társadalmi értékek fellazulása, a társadalmi normák nem egységes volta, értékei és normarendszere bizonytalan. Mindezekre az embereknek különbözőek a reakcióik.

Vannak, akik félnek a létbizonytalanságtól, sokan pedig fásultan, közömbösen szemlélik a körülöttük zajló eseményeket. A megváltozott életkörülmények a sikeres embereket felépíti, a leépült embereket lesüllyeszti.

A társadalmi helyzet átalakulásával átrendeződnek a családmodellek. Az életvezetési problémák a családokban válsághoz vezethetnek, és megjelennek a gyermek szocializációs magatartásában, viselkedésformájában is. Az értékváltozások következménye, hogy a családi funkciót az intézményes nevelés pótolja, kiegészíti. A gyermek viselkedési formája a környezetéből fakad.

A szocializációs hiány pótlásában a gyermekvédelmi felelős segítheti az óvodapedagógus munkáját. Az óvodapedagógus a gyermek érzelmein keresztül hathat, és tudja kiegészíteni a nevelés hiányosságait, ha arra szükség van.

Az gyermekvédelmi felelős feladata a megelőzés, prevenció; a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében való együttműködés, segítségnyújtás.

Célja: megelőzés, gondozás, utógondozás.

Sajátos nevelési problémák az óvodás korú gyermekek szülői köréből.

Okai:

- a megtört szülő munkanélküli,
- karriert kereső szülő,
- a szülők éretlensége, felkészületlensége a szülői szerepre,
- szakirodalomból készül fel gyermeke nevelésére,
- csalódott gyermekében,
- nem ismeri el, hogy gyermeke beteg, vagy problémás,
- túlzott kényeztetés,
- nem következetes nevelés,
- kettős nevelés.

Következményei a gyermek viselkedésében:

- depresszió,
- fejlődési visszamaradás,
- visszahúzódó vagy agresszív lesz,
- nem lesz ideális énképe,
- nem tud alkalmazkodni, egoista lesz,
- feltűnősködik, öntörvényűvé válik,
- peremhelyzetű lesz.

Az óvoda feladata:

- egészségi, szellemi, erkölcsi veszélyeztetettség megelőzése
- veszélyeztető okok feltárása és felszámolása
- biztosítsa a szükséges feltételeket a gyermek egészséges fejlődéséhez
- segítsen a gyermek helyzetén anyagi hiány állapot kielégítésére.

Feltétel:

Segíteni tartós, szakemberek által nyújtott támogatással lehet, hogy életesélyeik, fejlődési lehetőségeik javuljanak.

Helyi sajátosságaink helyzetképe

Az átalakuló társadalomban az értékek és értékrendszerek állandóan változnak. A társadalomban most értékválság van, amely a mi környezetünkre is mély hatással van.

Ezek a következő tényezők:

- A munkanélküliség arányának növekedése.
- Alacsony jövedelmi, fogyasztási szint.
- Rossz lakáskörülmények.
- A szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje.
- Elhanyagoló nevelés.
- Családokban előforduló devianciák.(alkohol, brutalitás, bűncselekmények)

Városunk közép-magyarországi 30.000 főt számláló mezőgazdasági város. Az utóbbi években leállt egy sok száz embert foglalkoztató cég, a Levi's, 600 ember vált munkanélkülivé. A gazdasági válság is sokféleképpen érezteti hatását. Az emberek elszegényedtek, egyre többen képtelenek vállalni a közterheket, lakbéreket és a rezszi költségeket. Az emberekben felgyülemlett feszültség, elkeseredettség a családban előforduló deviáns magatartássá fajul, amely a családok szétbomlásához vezet. A legtöbb családban ezt a gyerekek sínylik meg, és egyre inkább az intézményekre hárul a prevenció.

A privatizáció által kialakult egzisztenciális réteg a vállalatok megszűnése után létrehozott BT-k, KFT-k, kereskedelmi és vendéglátói vállalkozásokban alakultak ki. Az itt tapasztalható családi problémák nem az anyagi, hanem inkább az életvezetési, gyermeknevelési stílusból erednek.

A megváltozott körülmények között szervezett életet élnek legtöbb esetben látszat harmóniában.

A nevelési attitűdök, melyek a gyermekekre hárulnak a túlzott védelem, kényeztetés, következetlenség, elutasítások hatására a gyermekben állandó jelenséggé válik a versenyhelyzet kialakulása, mely újabb stressz helyzetet szül.

Gyakran fordul elő alvászavar, étvágytalanság. Öröm nélküliek a gyerekek, tartósan szomorúak, türelmetlenek, agresszívek, vagy teljesen lelassulnak.

Nagy feladat ez a pedagógus és a gyermekvédelmi felelős számára, melyben együtt kell munkálkodniuk.

Környezetünk gyermekek védelmében működő rendszere:

Az óvodai gyermekvédelem első és legfontosabb funkciója a jelzőrendszer, amely kiszűri a gyermek hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetét. Az óvodában minden gyermekről többoldalú információhoz lehet jutni, a tudásbeli hiányok, nem megfelelő viselkedés, elhanyagoltság, ruházati és higiéniai tünetek alapján.

A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi és életvezetési problémák a gyermekben vezetődnek le. Jelzőrendszer lehet az éhség, kék foltok, agresszivitás, szorongás, stb. a gyermeknek.

Az óvodai gyermekvédelem első legfontosabb feladata a gyermekek körülményeinek, helyzetének megismerése; kapcsolattartás a családokkal, a problémák felismerése, segítségnyújtás a megoldásukra.

Az óvoda óvó-védő funkciót tölt be. A gyermekvédelmi munka elvégzése érdekében az intézményekben szükség van gyermek- és ifjúságvédelmi felelősökre. Szemléletformálásukra továbbképzéseket szerveznek, amelyek csoportmunkákra, tréningekre, gyermekvédelmi esetmegbeszélésre, gyakorlatokra helyezi a hangsúlyt.

A nevelő-oktató intézmények gyermekvédelmi feladatait alapvetően a közoktatási törvény szabályozza. A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez. Ezért az óvodában olyan légkört kell kialakítani, amely kizárja a lehetőségét annak, hogy bármelyik gyerek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.

A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsa a fejlődéshez szükséges

- feltételeket; (körülmények, napirend, gondozás)
- lehetőségeket; (nyelvtanulás, külön torna, iskolaválasztás)
- szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi vagyoni helyzeténél, vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak. (egyéni bánásmód)

A gyermekvédelmi tevékenység magában foglalja

- a családdal való kapcsolattartást, családlátogatást, szülői értekezletet, nyílt napokat;
- a gyermekek és szülők személyi jogainak tiszteletben tartását, gyakorlását, lehetőségének biztosítását;
- azt a tájékoztatást és segítségnyújtást, amellyel a megfelelő fórumoknál (pl.: népjóléti osztály) pénzügyi támogatást kaphatnak, a család anyagi helyzetétől függően kérelmére kedvezményes étkeztetésben, vagy rászorultság esetén rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülhet.

Kapcsolattartás, együttműködés a különböző gyermekvédelmi intézményekkel.

A gyermekvédelmi felelős feladata, hogy felderítse a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat, pedagógiai eszközökkel törekedjen a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal.

Fontos, hogy mindegyik szakember a hozzátartozó intézményekkel, szervezetekkel tartsa a kapcsolatot, másrészt ismerje a probléma forráshelyét. A gyermekjóléti intézmény együttműködik az oktatási-nevelési intézmények gyermek- és ifjúságvédelmi felelőseivel.

Kapcsolatot tart a gyámhivatallal, a veszélyeztetett gyermekek védelembe vételéhez, nevelőszülőhöz vagy gyermekotthoni elhelyezéséhez.

A szülőket a szorgalmi idő kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, és hogy mikor és hol kereshető fel.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős segítséget nyújt a szülőknek a nehezen nevelhető gyermekek nevelési tanácsadóban való foglalkoztatásához.

Felveszi a kapcsolatot a fejlesztő pedagógussal, logopédussal a gyermekek foglalkoztatásának időpontjának megbeszélésére.

A gyermekvédelmi felelős és a gyermekekkel foglalkozó felnőttek kölcsönös tájékoztatással segítik egymás munkáját. A gyermekvédelmi felelős ismerteti az intézmény alkalmazottaival a gyermekek egészségügyi és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat.

Felhívja a figyelmet a foglalkozásokkal, a játékokkal, a kirándulásokkal együtt járó veszélyforrásokra.

Az óvoda szervezeti és működési szabályzatában és a házirendben meg kell határozni azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a gyermekbalesetek megelőzése miatt be kell tartaniuk az óvoda alkalmazottainak és maguknak, a gyermekeknek is.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős kapcsolatot tart a különböző egyházakkal.

Óvodánk kapcsolatai

Óvodánk kapcsolatrendszere igen szerteágazó. Kapcsolatot tartunk azokkal az intézményekkel, amelyekkel az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolatok kiépítése, ápolása, továbbfejlesztése óvodánk előrehaladását jelenti.

Az óvoda és a család

Az óvoda a család mintájára szervezett intézmény. A gyerekek elsősorban a családban nevelődnek, de ma már oly sok időt töltenek az óvodában, hogy a szülők és a pedagógusok a nevelőmunkát csak közösen tudják igazán hatékonyá tenni. Így tehát az óvoda sajátos helyzeténél fogva a családi nevelést folytatja, kiegészíti és erősíti is egyben.

Mindezekből is kitűnik, hogy milyen fontos hangsúlyt tulajdonítunk a családdal való jó kapcsolat kialakítására, a kölcsönös együttműködésre és a bizalom kiépítésére. Az együttműködési formák igen sokrétűek.

- Családlátogatások

Rendkívül fontos meghatározó szerepük van, hiszen a gyerek ekkor találkozhat az óvónővel az óvodán kívül is.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekekkel még az óvodába lépés előtt, az otthon melegében találkozzunk.

A családlátogatásokon ismeretet, információt szerezhetünk a gyermek családi háttéréről, családban betöltött helyéről, szerepéről. Ezek a háttérinformációk segítenek bennünket a gyermek jobb megismerésében, egyéni különbségek megértésében, támpontot nyújtanak a differenciálás lehetőségéhez.

A családlátogatás természetesen szükség esetén a későbbiekben is folytatódik.

- Beilleszkedés, beszoktatás

Az óvodába újonnan érkező gyerek számára a családlátogatás mellett biztosítjuk azt a lehetőséget, hogy szüleikkel együtt ismerkedjenek meg az óvodával. Ezáltal talán könnyebbé válik a beilleszkedés és zökkenőmentesebb, folyamatosabb lesz az óvodai életre való áttérés. Az óvodába való beszoktatásunk fokozatos és folyamatos. Az első szülői értekezleten és a

családlátogatások alkalmával személyesen egyeztetünk a gyermek óvodakezdéséről, a beszoktatás folyamatáról, hogyanjáról.

- Személyes kapcsolattartás

Alapvető fontosságú a kölcsönös bizalom, tisztelet, alkalmazkodás kialakítása. Az óvónőnek észre kell vennie a legapróbb jeleket is, amelyek a kapcsolatfelvételt segíthetik. Éreztetnie kell a szülőkkel, hogy bárminemű problémájukkal, bizalommal fordulhatnak az óvónőhöz.

A napi találkozások alkalmával történő beszélgetések nem elegendőek az elmélyült, bizalmas beszélgetésre, emellett az óvónő ilyenkor már a gyerekekkel foglalkozik. Ezért a szülővel előre megbeszélt időpontban fogadóórákat jelölünk meg, amikor lehetőség van a problémák megbeszélésére, kérdések feltevésére, javaslatételre.

- Ünnepek és egyéb rendezvények

Vannak olyan ünnepeink, ünnepeink, amelyeket a szülők bevonásával rendezünk meg. Ezáltal a már kialakult kapcsolat elmélyítésére is lehetőség van. A közös ünnepek olyan élményekhez juttatják a gyerekeket, amelyek fontosak az egészséges lelki-szellemi fejlődésükhöz.

Ünnepeink:

- bibliai játszónap (intézményi és/vagy csoportszinten)
- állatok világnapja (intézményszinten)
- idősek világnapja (nagy csoportosok közreműködésével-gyülekezetben)
- Mikulás várása (csoportonként)
- adventi készülődés (mézeskalácssütés, lelki elcsendesedések, nagy csoportosok közreműködésével az Idősek otthonában adott műsor)
- karácsonyi ünnepség (nagy csoportosok közreműködésével intézményszinten, majd csoportszinten)
- farsang (intézményi és csoportszinten)
- március 15-e (csoportszinten)
- húsvét(csoportszinten)
- anyák napja (kis és középső csoportban összevonható az évzáró ünnepséggel)
- pünkösd(csoportszinten)
- évzáró ünnepek (csoportszinten)

Szervezünk egyéb, elsősorban szülők számára szervezett rendezvényeket is, amelyeken elsősorban a szülők aktivitására, pozitív hozzáállására építünk. Már hagyományossá vált a Szülők-Nevelők Bálja rendezvényünk.

Ezenkívül sok közös programot is szervezünk. Például: gyermeknap, közös kirándulás, játszóház stb.

A szülő-pedagógusok, szülők-szülők közötti jó kapcsolat eredményeként csoportonként jól szervezeten működő szülői közösség van.

- Nyílt napok

A beiratkozás előtti héten az érdeklődő családok számára nyújtjuk ezt a lehetőséget, ahol megismerhetik intézményünk belső életét, szokásainkat, nevelési céljainkat. A szanki tagintézményünkben az óvoda igény szerint nyitott a szülők fogadására.

- Szülői értekezletek

Ezen alkalmak elsősorban tájékoztató jellegűek, melyeken a tervekről, célokról, megvalósítási lehetőségekről és az elért eredményekről tájékoztatjuk a szülőket.

Fontos szerepe van a szocializáció tekintetében is, hiszen nem csak a gyerekeknek, hanem a szülőknek is egy csapatot kell alkotnia.

A szülői értekezletet igyekszünk baráti légkörben "teadélután" jellegűen megoldani, ami a feszültséget oldja, mindenki bátran kinyilatkoztathatja véleményét, tapasztalatát, javaslatát. Tapasztalatunk hogy így sokkal hatékonyabbá válhat az együttműködés.

Az óvoda és az egyházi intézmények

A gyülekezet, a közösségben élő hívők összessége, ahol a gyermekeknek is helyük van.

Óvodánk mind a református, mind a katolikus egyházzal szoros kapcsolatot tart fenn. Keresztény lelki nevelésünk alapvető eleme, hogy gyermekeink ismerjék a templomot kívülről és belülről is. Ezért gyakran szervezünk templomlátogatást, sőt betérünk a lelkészi hivatalba, illetve a plébániára is. Évzáró ünnepségeink a református imaházban kerülnek megrendezésre.

A kapcsolattartásnak más fajtái is megjelennek. Gyermekeket istentiszteletek, igeliturgiák, más egyházi rendezvények keretében, amelyeken szeretettel várnak bennünket "óvodásokat" is.

Személyes támogatást is kapunk, hiszen gyakran meglátogatnak bennünket lelkészek, papok és szívesen játszanak gyerekekkel, válaszolnak kérdéseikre, sőt néha mesélnek is a gyerekeknek. Hetente egyszer lelkészünk gitáros éneklést tart a gyermekeknek. Úgy gondoljuk, hogy ezek a személyes találkozások meghatározóak lehetnek a gyermekek lelki nevelődésében.

Közös ünnepeink is vannak, amelyek az egyházi ünnepekhez kapcsolódnak. Már hagyománnyá vált, hogy karácsonyi műsorunkkal ellátogatunk a református imaházba és a katolikus közösségi házba, ahol szívesen látunk vendégül mindenkit. Virágvasárnapon, és anyák napján is köszöntjük a gyülekezetet.

Évente kétszer, októberben és májusban látogatást teszünk és műsort adunk a református Nőszövetség tagjainak.

Emellett szociális intézmények (pl. idősek otthona) számára is szervezünk előadásokat (pl. karácsonykor Betlehemezés). Kapcsolatot alakítunk ki a református szociális intézményekkel is (gyerekház, lakóotthon)

Az óvoda és az iskola

A keresztény nevelés egyik sarkalatos pontja a nevelési szinterek folytonosságának biztosítása. Városunkban ez a lehetőség adott, hiszen az óvoda befejezése után a gyerekeknek lehetősége van, a református általános iskolában, majd a református gimnáziumban folytatni tanulmányaikat. Éppen ezért mindkét intézménnyel szoros kapcsolatot tartunk fenn.

Ezen kívül más általános iskolák felé is nyitottak vagyunk, hiszen a célunk közös, különbségek csak a megvalósításában vannak. Ma már a legtöbb iskola biztosítja a gyermekek lelki nevelését, ha meghatározott időkeretek közé szorítva is.

A kapcsolattartás azért is fontos, hiszen legfontosabb feladataink közé tartozik, hogy gyermekeinket felkészítsük az iskolára, ezért ismernünk kell ezek ismérveit, követelményeit.

Az iskolával való kapcsolattartás leginkább nagycsoportra jellemző, mikor már kötelező az óvodába járás, éppen azért, hogy az iskolai életre való áttérés folyamatos és minél

zavartalanabb legyen. Gyakran megyünk iskolalátogatásra, bemutatókra, ahol a gyerekek találkozhatnak a korábbi óvodás társaikkal. Igyekszünk a meglévő kapcsolatainkat elmélyíteni és új kapcsolatok kialakítására is törekszünk.

Az óvoda és a bölcsőde, valamint a testvéróvodák

Fontosnak tartjuk a bölcsődével, a tagintézmény óvodánkkal, és más óvodákkal való kapcsolat kialakítását, legyen az önkormányzati, egyházi, vagy alapítványi. A kapcsolat mind a gyerekek mind a pedagógusok számára gyümölcsöző. A gyerekek életképe bővül, betekintést kapunk más óvodák életébe, új kapcsolatok kialakítására van lehetőségünk. Az óvónők tapasztalatot cserélhetnek, ötleteket meríthetnek egymás munkájából.

Fontos számunkra az évenként megrendezett református óvodák országos találkozója, ahol úgy szakmailag, mint hitben épülhetünk.

Az óvoda és közművelődési intézmények

Állandó kapcsolatban állunk a város Programszervező Irodájával, akik rendszeresen tájékoztatnak bennünket az aktuális programokról. Rendszeresen járunk báb-előadásokra, zenés mesejátékokra, hiszen ezek fontos örömforrásai a gyermeki léleknek. Gazdagítják a gyerekek élménytárát, ismereteket nyújtanak és elősegítik a nevelési feladatok sokoldalú megvalósítását. Emellett lényeges tényező, hogy a gyerekek elsajátítanak egyfajta magatartásformát, amit a színház megkövetel.

Meg kell említenünk az óvodapedagógus felelősségét, hiszen az ő feladata a szelektálás a felajánlott programlehetőségek között.

Ezen kívül megismertetjük a gyermekekkel a város nevezetességeit. Például: Petőfi-szobor, Csipkeház, Thorma János Múzeum stb. Gyermekeinket rendszeresen elvisszük a Városi Könyvtárba, amelynek tagjai is lehetnek.

A közművelődési intézményekkel való kapcsolat fenntartása igen fontos, hiszen a kulturális nevelési lehetőségek mellett jelentős a kultúrával való találkozás szocializációs szerepe.

A városban igen sokszor rendeznek óvodapedagógusok számára speciális, illetve általános továbbképzéseket, előadásokat. Ezeken az alkalmakon rendszeresen részt veszünk, hiszen a mai világ a sokoldalúság, a szerteágazó ismeretek világa, amely univerzális embert kíván.

Kapcsolatok az egészségügy rendszerével

A védőnők folyamatosan végeznek egészségügyi vizsgálatokat. Az óvodások számára fogászati ismertető filmeket, meséket, előadásokat tartanak. Megtanítják a gyermekeket a helyes fogmosás műveletére.

A helyi óvodai nevelési program ellenőrzési és értékelési rendszere

Belső ellenőrzés:

Végzi az óvodavezető, a vezető-helyettes és a munkaközösség-vezetők – folyamatosan a látogatások, a jeles napok/ünnepek alkalmával, valamint az értékelés évente júniusban a szorgalmi időszak zárásával, éves beszámolók formájában (csoport, munkaközösség és óvoda szinten).

Bevezetése előtt:

Végzi a vezető és a nevelő testület tagjai, a fenntartó és szülői közösség.

Bevezetése közben:

A nevelési év folyamatában:

- a nevelési terv-tervek szokás és szabályrendszerét félévenként tervezzük,
- szervezési feladatok tervezése félévente
- fejlesztési terveket hetente, tagintézményünkben havonta
- nevelési terv-tervek, csoportnaplók-folyamatos ellenőrzése, mely történik félévente
- a gyermekek egyéni fejlődéséről a feljegyzéseket félévente elkészítjük, és értékeljük, ennek alapján készítjük a differenciált fejlesztés tevékenységeit,
- hiányzási napló folyamatos vezetése
- gyermekek folyamatos megfigyelése az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint elérése érdekében
- éves beszámolók készítése a szorgalmi időszak végén

Bevezetése után:

Három-négy évenként a nevelési folyamat végén az iskolába lépő gyermekek vizsgálatával.

Pedagógiai programunk belső ellenőrzési, értékelési, rendszere

a) A program felépítésének vizsgálata:

- A program követelményei megfelelnek-e a céloknak.
- A gyermekek tevékenységei hogyan szolgálják a fejlesztési célokat.
- Az óvodapedagógus feladatai segítik-e a gyermeki tevékenységek megvalósulását és hogyan.
- A helyi eszközrendszer alkalmas-e az adott célok elérésére.
- A nevelés és a fejlesztés különböző területei között megfelelő-e az összhang.
- A tárgyi feltételek megfelelnek-e a programnak.
- A nevelő testület felkészültsége-különösen az egy gyermekcsoportban dolgozó két óvónő összehangolt tevékenysége megfelelő-e.
- Megfelelő-e az óvoda és a család kapcsolata.
- Milyenek a szülők óvodával kapcsolatos helyi igényei.
- Megfelelőek-e a programnak a pénzügyi forrásai, lehetőségei.

b) Küldetésnyilatkozatunk felülvizsgálata, értékelése, szükség esetén újraértelmezése

c) Évente az iskolába távozó gyermekek eredményeinek vizsgálata alapján visszacsatolás a programhoz. Az eredmények vizsgálatát végezhetik az óvónők és az EGYMI munkatársai.

- d) a pedagógusok és nevelést közvetlenül segítő dolgozók munkájának értékelését évente végezzük, az értékelés eredményeinek visszacsatolása a programhoz.
- e) A kapott eredmények továbbítása a fenntartó felé.

A pedagógiai program bemutatása, megismertetése a szülőkkel szülői értekezlet keretében történik, emellett az óvoda irodájában/honlapján a program mindenki számára hozzáférhető, megtekinthető.

Ellenőrzés:

Óvodavezető végzi. Részletes leírás a belső ellenőrzési tervben.

A K. R. K. Gólyafészek Óvoda dokumentációi.

Az óvoda működését szabályozó a külső irányítás által előírt, kötelezően alkalmazott alapidokumentum az Alapító Okirat. Az Alapító Okiratot a fenntartó a Kiskunhalasi Református Egyházközség Presbitériuma adta ki, amely tartalmazza az intézmény típusát, nevét, alaptevékenységét, célját, feladatát, gazdálkodását, a feladatok ellátásához szükséges nyilvántartott tárgyakat és az alapítás dátumát. Az Alapító Okiratban foglaltak belekerültek az óvoda belső szabályzataiba és a nevelési programba.

Az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatát (SZMSZ) a vezetés készítette el és elfogadtatásra került a nevelőtestülettel, szülői munkaközösséggel és a fenntartóval egyaránt.

Az SZMSZ tartalmazza:

- az intézmény nevét, székhelyét, alapítóját és a fenntartója jogait és feladatait. Az óvoda vezetése szempontjából a vezetési szerkezetet határozza meg.
- Kimondja az óvodavezető alkalmasságának a feltételeit, megválasztásának módját, idejét, jogkörét, feladatait.
- Meghatározza az óvodavezető közvetlen helyettesét, munkatársait az óvónők közösségét és a nevelőtestület havi értekezletét, megbeszélését a fenntartó képviselőjével.
- Meghatározza a helyettesítés rendjét és a vezetők közti feladat és hatáskör megosztást.
- Tartalmazza az Alkalmazotti Szabályzatot, ami az alkalmazottak védelmét szolgálja, kötelességeik, jogaik meghatározásával. Ezenkívül a munkáltatóval való kapcsolattartás rendszerét, együttműködés formáját szabja meg.
- Meghatározza a nevelőtestület szervezeti és munkarendjét, az értekezleti rendszert és a pedagógiai munka belső ellenőrzési rendjét, módszereit.
- Ezen kívül a kapcsolattartás rendszerét is kiépíti a szülőkkel, fenntartóval, társintézményekkel, egészségügyi szervezetekkel, speciális szervekkel, (pl. gyámügy, családsegítő) pedagógiai szakszolgálattal egyaránt.
- Pontos leírja a működési szabályokat, a házirend és a munkaterv alapján.
- Meghatározza az intézmény nyitva tartását és a vezető benntartózkodásának rendjét, az alkalmazottak munkarendjét, a helyiségek használatának rendjét illetve a gyermekek felvételének elveit és olyan záró rendeleteket, amelyek az eredményes és hatékony működéshez szükséges további intézkedéseket az óvodavezető hatáskörébe rendeli.
- Itt található meg a Szülők Munkaközössége Működési Szabályzata, ami tartalmazza az SZMK meghatározását, működését, tagjainak megválasztását, képviselőjének kinevezését, feladatait, gazdálkodását, kapcsolatrendszerét az óvodával és egyéb rendelkezéseket.

Az óvoda hivatalos dokumentumai közé tartoznak a tanügy-igazgatási nyilvántartások. Az óvoda felvételének rendjét a fenntartó határozza meg. A beíratás a felvételi és előjegyzési naplóba történik.

Ezenkívül minden csoportban van egy felvételi és mulasztási napló, amely a gyermek adatain kívül dokumentálja az óvodába járás rendszerességét, a mulasztást. Ez az 5 évesek tankötelezettségi teljesítésének a nyomon követésére is alkalmas. Ezen kívül van egy étkezési nyilvántartó, amely az étkező gyermekek létszámát regisztrálja.

Az óvodavezetés és a nevelőtestület által meghatározott dokumentumok közé tartozik a nevelőtestületi értekezletek és a szakmai munkaközösségek működését tartalmazó dokumentumok, amik igen nagy jelentőséggel bírnak, hiszen támpontot jelentenek a változtatási, javítási, fejlesztési döntéseknek. Ezek a dokumentumok tartalmazzák a nevelőtestület terveit, működési programját.

A nevelőtestületi értekezletekről részletes jegyzőkönyv készül, ami előre megtervezve évi három alkalmat jelent. Természetesen vannak rendkívüli értekezletek, amelyeket a rendkívüli helyzetek, feladatok, problémák felvetődése indokol. A jegyzőkönyvek segítenek a feladatok felidőzésében, értelmezésében, értékelésében, számonkérésében, a visszacsatolás folyamatában, a hibák korrekciójában, és a további feladatok kijelölésében.

Emellett van egy továbbképzési terv, ami tartalmazza az óvónők és technikai dolgozók továbbképzésére vonatkozó elképzeléseket, célokat, finanszírozási lehetőségeket, keretet, illetve igazolásokat az eddigi továbbképzésen részt vett dolgozók részvételéről és a sikeres elvégzésről. Az óvoda célul tűzte ki, hogy minél sokoldalúbb, szélesebb látókörű, tájékozottabb munkatársak alkossák az óvoda munkaközösségét.

A következő dokumentációs csomag pedagógiai szempontból a legfontosabb, hiszen az óvodában folyó nevelőmunkát szabályozó dokumentumokról van szó. Óvodánk pedagógiai programjának alapját képezi a 363/2012. Kormányrendelettel kiadott Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, amely alapja az óvodai helyi programoknak. Ez tartalmazza az óvodai nevelés alapelveit, célkitűzéseit, azokat a nevelési feladatokat, amelyek biztosítják a gyerekek fejlődését, a gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenységet, az óvoda speciális lelki nevelését, a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit és az óvodában folyó nevelőmunka ellenőrzési, értékelési rendszerét.

Minden csoportnak van külön csoportnaplója, melynek tartalmát és formáját az óvoda saját nevelési programjához igazított, amelyet közösen a nevelőtestület szerkesztett. A csoportnapló tartalmazza a gyermekcsoport összetételét, adatait, a nevelési célokat, feladatokat és azok megvalósítási lehetőségeit, módjait, eszközeit, (fél éves tervezési és értékelési rendszer) az óvodai élet szervezeti kereteit, (napirend, heti rend) a szervezési feladatokat, a csoport nevelőit, dajkáját, a családdal való együttműködés lehetőségeit és megvalósulási formáját, a pedagógiai szakszolgálatokkal való kapcsolattartás lehetőségeit és az általuk készített mérési eredményeket. Emellett részletes kidolgozását a tanulási folyamat tevékenységformáinak, tevékenység tartalmainak, lehetőségeinek, eszközeinek, módszereinek. Minden csoport éves lebontásban, saját, belső használatra való gyűjteményt is összeállított, amelyek a munkájuk folytonosságát, a feladatok egymásra épülését stb. segítik elő.

A nevelőmunka tervezése a következő lebontásban valósul meg: éves terv, tematikus terv és a heti/napi tervek. A heti tevékenységekben megvalósuló tanuláshoz terv készül, amelyben részletesen fel van tüntetve a tartalom, a cél, a feladatok, a módszerek, eszközök és a hozzájuk kapcsolódó reflexiók. A csoportnapló olyan alapvető ismereteket, dokumentumokat tartalmaz, amelyek a pedagógiai munka értékelése szempontjából szükségesek. A csoportra vonatkozó folyamatos bejegyzések is megjelennek a csoportnaplóban, amelyet kiegészítünk a saját megfigyeléseinkkel, véleményünkkel. A fél éves nevelési terv magában foglalja kiscsoport, illetve újonnan érkező gyermekek esetén a befogadási tervet, a gondozási, tanulási, játék és munka jellegű tevékenységek tervezését. A csoportnaplóhoz csatoljuk a gyermekek

személyiség dossziéját, amely a gyermekek megismerésére, a folyamatos megfigyelésre, a fejlődés rögzítésére, és az aktuális fejlettségi állapot meghatározására szolgál. Ez a személyiség dosszié tartalmazza az anamnézist, amely fontos információkkal szolgál a gyermek jelleméről, családi körülményeiről, fejlettségéről, stb. és választ adhat később jelentkező fejlődési zavarra. Tartalmazza az egyéni fejlődési naplót, amely a gyermek aktuális fejlettségi állapotát tükrözi. Ez kiterjed minden területre és alapja a fejlesztési tervek elkészítésének. Ahol szükséges, (különleges bánásmódot igénylő gyermek) ott egyénre szabott fejlesztési tervet dolgozunk ki. Ezek a személyiség dossziék átlátható, logikus képet adnak a gyermekről, ezáltal a csoportról is, ami segít a célok, feladatok meghatározásában, a minőségi munkavégzésben, a folyamatos fejlesztés gyakorlatának megvalósításában. Összességében a nevelési folyamat tervezése, majd ezek elemzése, értékelése és erre az értékelésre épített következő nevelési terv készítése tartalmazza a visszacsatolást. A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési tervei, az óvoda pedagógiai programja azok, amelyek a gyermekcsoportok nevelését, a tanulási folyamatot és az egyes gyermekek képességfejlesztését tartalmazó pedagógiai stratégiák.

Az óvoda éves tervvel is rendelkezik, ez az éves munkaterv. Ez kiterjed a kiinduló helyzetkép rögzítésére, tárgyi és személyi feltételekre, a pedagógiai munka területére, stratégiai tervek, szakmai programok, rendezvények, kapcsolattartási programok megszervezésére, illetve a gazdálkodás és a fejlesztés lehetőségeire. Az óvoda éves munkatervéhez csatolt dokumentum, a vezető ellenőrző feladatainak az ütemezése, havi lebontásban, pedagógiai, tanügyi, és gazdasági ügyviteli szempontok figyelembe vételével.

A fentiekben említett dokumentumok képezik a K. R. K. Gólyafészek Óvoda dokumentációs rendszerét, amely az ismereteink gyarapodásával, tökéletesedésével alapjává válik az óvoda magas színvonalú szakmai működésének.

Legitimációs záradék

A szülői képviselő, a K. R. K. Gólyafészek Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához, magasabb jogszabályban meghatározott rendelkezéséhez a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott módon gyakorolta.

A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: Kiskunhalas, 2016. szeptember 22.

.....
Kovács Farkas Ágnes
szülői képviselő nevében

A K. R. K. Gólyafészek Óvoda 2016. augusztus 26-ai határozatképes ülésén 100%-os igenlő szavazattal elfogadta.

.....
Horváthné Lovászi Márta

.....
Markovicsné Kosár Gabriella

A pedagógiai programot jóváhagyta:
2016. szeptember 01.

.....
Vasné Horváth Olga
óvodavezető

A Kiskunhalasi Református Egyházközség, mint fenntartó a K. R. K. Gólyafészek Óvoda Pedagógiai Programját elfogadja.

.....
Édes Árpád
elnök-lelkész

.....
Szabó Ferenc
főgondnok